

ХАҢЫАТ
1937 СЫЛТАН
ТАХСАР

САХА РЕСПУБЛИКАТЫН НЬУРБА УЛУУҢУН ХАҢЫАТА

НЬУРБА

ОГНИ-НЬУРБЫ

ТЭРИЙЭЭЧЧИЛЭР: СР Правительствота, Ньурба улууһун «Ньурба» («Огни Ньурбы») хаһыат редакцията» автономнай тэрилтэ

Молодежь Нюрбинского района едет представлять Якутию на Всероссийском форуме!

С 7 по 10 апреля в Нижнем Новгороде пройдет Первый Всероссийский форум «Росмолодёжь. Гранты «Пик Возможностей». С республике было подано 24 заявки. Из них после проведения тестового отбора прошли всего 3. И все они представители Нюрбинского улуса Владимирова Валерия, Романова Елена, Васильева Дайана – все работают в Управлении по молодежной политике.

Нашим девушкам выпала большая ответственность - представлять Якутию на Всероссийском форуме. Пожелаем успехов!

– СВО-ба көмө –

Үүммүт сылга фондаба 1 мөл. солк. кэрингэ киирдэ

Анал байыаннай эперээссийэ кыттар байыаннай сулуспалаахтарга уонна кинилэр дьэ кэргэттэригэр көмө улуустаабы фондата хангы турар. 2023 с. фондаба 999167 солк. киирдэ.

Ол иһигэр киллэрдилэр: "Кооператор" ХЭТ - 100 000 солк, "Агроснаб" СПССК - 130000 солк., улуус уһуяаннарын үгкүүгэ марафонуттан - 73235 солк, М.Ф.Алексеев аатынан оҕо уһуяана - 26000 солк, суут департаменын управлениета - 71335 солк, Ньурбатаабы драмтеатр - 33000 солк, "Кыталык" КД - 33000 солк, улуустаабы ычат управлениета - 25242 солк, уу суолларын уонна суудунан устуу Бүлүүтэби оройуона - 39805 солк, "Дубинин Иннокентий Иннокентьевич" ИП - 50000 солк, "Михайлова Наталья Никифоровна" ИП "Сата" маҕаһын - 200000 солк., экология кэмтитэ - 14550 солк., "Бияков Карл Осипович" ИП - 50000 солк, улуустаабы спорт управлениета - 3500 солк, "Сотников Николай Владимирович" ИП - 100000 солк, улуус дьаһалтата - 26500 солк, ДЮСШ - 23000 солк.

Көстөрүн курдук, сорох тэрилтэлэр номнуо иккис төгүлүн 1 күннээх хамнастарын СВО-ба көмө фондатыгар анаатылар. Анал байыаннай эперээссийэ кытта сылдар байыаннай сулуспалаахтарга, кинилэр дьэ кэргэттэригэр матырыйаалнай көмөбө уонна сапсааска 403468 солк. ороскуоттанна.

Билигин фондаба хаалбыт үп кээмэйэ - 595699 солк.

Геннадий АНТОНОВ.

Олобу-дьаһабы хааччыйы

Ааспыт нэдиэлэбэ "Сунтаар-Ньурба" ВЛ-110 кВ өрөмүөнүнэн сибээстээн былааннаах улахан уот араарыта түмүктэннэ. Нэһиликтэринэн уонна Ньурба к. микро-оройуоннарын уоту былааннаах быстах араарылар бааллар.

Улуус салайааччыларын 23.04.23 с. планеркалар улуус баһылыгын солбуйааччыта Василий Семенов ИСУ-га бу күнүргэ нэһиликтэр икки ардыларынаабы суоллары көрөр-истэр бэдэрээттигэр хаарын астарарыгар соруудахтаа. Улуустаабы киин балыһа нэһиликтэргэ баар эмп тэрилтэлэригэр аптекалары үлэлэти боппуруоһун тийһэр тиздэн быһаараллар соруудахтаанна.

Ньурба к. сууккаба 1200 т кыамталаах ууну ыраастыгар ыстаансыаа бырайыага биһирэмнээх түмүктээһини ылла, симиэтэ онгоһуллар. Үлэтэ быйыл сабаланахтаах.

Сэбиэскэй уул. сууккаба 800 кубометры ыраастыгар кыамталаах ыстаансыаа сандардан онгоруу ытыллар. Хантараагын болдьоҕо - муус устар 30 к. диэри, бу кэмнэ бүтэриэхтэрэ. ыраас уунан хааччыйы схематыгар уларыты кириэхтэбэ сөбүлүннэрини бара сылдар.

Федеральной бырагырааманан аны сайын өрөмүөннэниэхтээх Хаты оркуолатыгар бэдэрээтти - "Масстрой" ХЭТ матырыяалын таһа сылдар, 70%-на таһылынна.

ОдьКХ Ньурбатаабы филиалын АДС-гар нэдиэлэ устата 98 ыгырык киирдэ. ыраас нэһиликтэргэ чоҕу таһаллар. Кировтаабы чох разрезын дробилката таһылынна. Күскэмдэ диэн сиртэн шебенка таһыллар.

Командировкалар

Улууспут МТ баһылыктара уонна улуус Сүбэтин, куорат, нэһиликтэр Сэбиэттэрин дьокутааттара Дьокуускайга МТ баһылыктарын уонна бэрэстэбиитэллээх уорганнар бэрэстэбиитэллэрин сийэстэригэр кытыннылар. Төгүрүк остуолларга сиексийэлэринэн үлэлээтилэр, кээкэ салайааччылар туһааннаах министиэристибэлэринэн уонна бидэмистибэлэринэн сырыттылар. Урбаан уонна олохтоох онгоруу таһаары департаменын салайааччыта Ньургуяна Михайлова өрөспүүбүлүкэ дэлгээс сийэттигэр киирсэн, Улан-Удэбэ туризмга анаммыт тэрээһингэ кыттар буолла.

Улуус баһылыга Алексей Иннокентьев уонна киини 1-кы солбуйааччыта Николай Бурнашев Москваба командировкаба сылдаллар. "АЛРОСА" АК салалтатын көрсүөхтэрэ уонна "Росатом" салалтатын көрсөн сыбаалка рекультивациятын туһунан көпсөттиэхтэрэ. Итини таһынан Ньурба к. бырайыактааһын боппуруостарыгар эмиэ үлэлэниэхтээхтэр.

Нэдиэлэ сонуннара

Уопастыбаннай бэрээдэк

Ааспыт нэдиэлэбэ полицияба 47 сайабылыанна киирдэ, 4 буруй онгоһулунна, 134 административнай боротокуол, ол иһигэр ГАИ отдельнаан 120 боротокуол толорулунна. Ыстаарааптыгар стоянкаба 4 массына туруорулунна, суоппар дастабырыанньата суох 3 киһи уонна итирик туруктаах 1 суоппар тутулунна. Комсомольскай уул. уонна Энергетик кыбаартал уулуссатыгар 2 видеокамера туруорулунна, суол быраабылата тутуһуллуутун кэтээн көрөллөр.

Доробуйа харыстабыла

Ааспыт нэдиэлэбэ улууска 3 оҕо төрөөтө, 4 киһи өллө. Хамсык дьаһынан 6 киһи ыалдыр, стационарга 3 киһи эмтэнэр. ОРВИ-нан 20 киһи ыалдыбыта бэлиэтэннэ. Ньурбаба кыһыны атаары кэмизгэр пааркаба медиктэр дьон доробуйатын көрдүлэр, 23 киһи көрдөрүттэ. Ааспыт нэдиэлэбэ улуустаабы киин балыһа кылаабынай бырааһа Наталья Павлова Дьокуускайга командировкаба тийэн ЦРБ-лар кылаабынай быраастарын сэминээрлэригэр уонна кэмпириэнсийэлэригэр кытынна. Мединституту бүтэрээчилэри тыһыры ытытынна. Улуустаабы киин балыһа эндокринологы, педиатры, кардиологи, хируру ординатураба үөрэнэллэригэр дуоҕабар түһэристэ.

06.04.23 с. "Кыталык" КД-гар медиктэр кэмпириэнсийэлэрэ ытытылаба.

Үөрэх эйгэтэ

Улуустаабы "Сыл дириктэрэ" куонкурус кыайылаба Маар оркуолатын дириктэрэ Артем Никифоров өрөспүүбүлүкэтэби түһүмэххэ кыттар. 04.04.23 с. ЕГЭ ытытыллытын апробацията буолар. Үөрэх хаачыстыбатын мониторингын киинин үлэһиттэрэ кэлэн үлэлээтилэр, төрөппүттэри кытта мунньах ытытылар. 2020-2022 сс. үөрэх хаачыстыбатын мониторинга онгоһуллар.

Антоновкатаабы "Ромашка" оҕо уһуяанын итээччигэ Владислав Егоров "СӨ бастын итээччигэ-2023" куонкурус мунууру кыайылаба буолла.

31.03.23 с. "Малышок" оҕо уһуяанын 85 сылыгар анаммыт тэрээһин ытытылынна.

Бүлүү педколледжын 100 сыллаах үбүлүйүгэр улуус баһылыгын солбуйааччыта Наталия Петрова салайааччылаах дэлгээс сийэ кытынна. Улууспут учууталларын 28%-на - Бүлүү педучилищетын выпуск-

никтара.

07.04.23 с. - Маалыкайдаабы "Сарданга" оҕо уһуяанын 50 сыла.

Спорт

25-25.03.23 с. Уфа к. мас тардыһытыгар РФ чөмпүйөнээтигэр Ньурбатаабы ДЮСШ иитиллээччилэрэ Элеонора Антонова - 1-кы уонна Константин Петров 3-с миестэ буоллулар.

Ньурбатаабы РДЮСШ иитиллээччигэ Александр Иванов Владивостокка боксаба ДВФО чөмпүйөнэ буолла.

ОдьКХ улуустардаабы филиалларын эргийиэннээби Спартакиадатыгар Ньурбатаабы филиал хамаандата бастаата. Эһиилги Спартакиада Ньурбаба ытытылылаба.

02.04.23 с. улууска аан-маннай художественнай гимнастика аһаас турнира ытытылынна. 97 оҕо кытынна. Теннис федерациятын кубогар эмиэ күрэхтэһии тэриллиннэ.

Өрөспүүбүлүкэтэби остуол ооньууларыгар улууспут хамаандата тийэн кытынна.

02.04.23 с. Дьокуускайга "Триумфальные шашки. 500 любителей против 8 гроссмейстеров" биер кэмнээх дуобат сеансыгар улууспуттан 14 дуобатчыт кытынна. Бу тэрээһин "Интеррекорд" норуоттар икки ардыларынаабы рекордар кинигэлэригэр киирдэ.

7-9.04.23 с. Сэбиэскэй Сойуус Геройа Николай Чусовской бирийинигэр боксаба өрөспүүбүлүкэ турнира ытытылылаба. 80-ча киһи кэлэрэ күүтүлэр.

Ты хаһаайыстыбата

Ньурбатаабы көтөр фабрикаатыгар Дьокуускайдаабы көтөр фабрикаатынан 49680 куурусса тиэллэн кэллэ. Ветуправление эпизотрядын үлэһиттэрэ нһиликтэринэн үлэни сылдьаллар. Билээр төрөөхтэрэ хойутаата, кээһини элбэх. Биз кээһини төрүүтэ биллэр - сылгылаах дьон билээргэ кээһини утары вакцинация онгортоттор.

Быйыл улууска үүт соботуопкаатыгар 3 тэрилтэ үлэһиттэ: "Уйгун" (Хорула), "Дьуллуур" (Дьаархан) уонна "Илгэ" (Ньурба) күүрээтиптэр. Үүтү туттарааччылары кытта контаркцията дуоҕабарларын онгору сылдьаллар. Бу ыйга үүт харчыта уонна тэриллиллээх хаһаайыстыбаларга биэбэ, тус көмөлтө хаһаайыстыбаларга ынах төбөтүгэр көрүллэр субсидия харчыта хамсылаба.

30.03.23 с. МТ баһылыктарын солбуйааччылары уонна тыа хаһаайыстыбатын исписэлиистэрэ кыттылаах сүбэ мунньахха тыа хаһаайыстыбатын үлэтин араас боппуруостара көрүлүннүлэр.

05-06.04.23 с. улууспут тыатын хаһаайыстыбатын үлэһиттэрэ Дьокуускайга тыа хаһаайыстыбатын табаары онгоруоччулары сийэһинигэр кыттыахтара.

Култуура эйгэтэ

Улуус култууратын эдэр үлэһиттэрин холбохтук фольклорнай "Улуукан" бөлөбө Дьокуускайга Норуоттар икки ардыларынаабы "Алтан-Майдын" бэстибээлгэ саха норуодунан үнүстүрүмүмүнэн норуот ырыатын толорууга Гран-при үрдүк аатын ытытылар.

29.03.-02.04.23 с. Ньурбаба "Сата-2023" үбүлүүдээх бэстибээл үрдүк таһымнаахтык ытытылынна. Куонкурса 8 тыйаатыр 12 испэктэриг көрдөрүлэр. Ньурба тыйаатыра 2 бириэмийэбэ тигистэ: "Бастын режиссер үлэтэ" - Маргарита Васильева ("Этин" испэктэриг иһин), "Иккис былааннаах бастын дьахтар орола" - Мария Мигалкина ("Этин" испэктэриг Варвара оролун иһин).

"Сата" бэстибээл чэрчитинэн Дьиикимдэбэ "Семен Дежнев" киинэбэ Абакайаада оролун толорбут СӨ үтүөлээх артыһа Маргарита Борисоваба анаан "Абакайаада аартыгынан" бастаки бэстибээл ытытылынна. Кыайылабынан Чуукаартан "Ньурба" хаһыат уопастыбаннай кэрэспэдиэһинэ Надежда Казакова табыста.

Дьиикимдэ нэһилиэгин "Утум" норуот айымньытын дьыттигэр Маргарита Михайловна Борисова аата ингэрилиннэ.

04-05.04.23 с. илин энгэр улуустартан култуура үлэһиттэрэ кыттылаах, "Кыталык" КД-гар уонна Марха куустатыгар төгүрүк остуоллар тэриллэн уопут атастастылар, К.Д.Уткин аатынан түмэлгэ, култуура департаменыгар, Ньурба тыйаатырыгар сырыттылар.

Култуура үлэһиттэрэ араас тэрээһиннэри ытан, СВО-ба кыттар буйуттарга көмөбө 230 тыһ. солк. кэринин ытытылар.

Ньурба к.

01.04.23 с. пааркаба кыһыны атаары тэрээһинэ буолла. Септик уутун таһытыгар 4 самосос уонна 2 тягач үлэһиттэр. Хаары таһы үлэтэ барар. Сүрүн болҕомто ууну аһардар турбалары ыраастаһынна, ууну аһардыыга уурулуоҕа. Сноскаба барбыт хаарбах дьыллэри көтүрүүгэ аукционга кыайылабынан "СМУ" ХЭТ табыста.

Куорат дьаһалтата тизхиинкэ ыларга үлэлэһэр, 20 туюннаах кытай самосвала уонна универсальнай тыраахтыр ытытылахтаах. Минтранска санга оптуобустары ыларга сайаапкаларын киллэрибиттэр.

Улуус дьаһалтатын пресс-сулуспата.

– Сонуннар –

“Ньурба” араадыыатын
мобильнай сыһыарыта табыста

Ньурба улууһугар “Тыл билиитикэтин Сүбэтэ” ахсынньы ыйтан талыллан үлэли сылдьар. Сыллаабы былааны торумнуурга сахалыы сагарар “Ньурба” араадыыатын истээччигин ахсаанын кэргэтэр сылтан анал мобильнай сыһыарыны оноруу бопшуруона турбута олоххо киирдэ.

Ньурбатаабы ыччат управлениетын салаата Дьокуускай куоракка баар “ИП Лебедев” тэрилтэни кытары дуогабар

түһэрсэн анал сыһыары Андронид төлөпүүннэргэ табыста. Сотору кэминэн Айфоннарга эмиэ тахсыабы.

Мобильнай сыһыары биир үчүгэйэ диэн аан дойду ханнык баҕарар мунугуттан телефоннар хачайдаан онлайн истиэххэ сөп. Андронидка бу сигэнэн киирэн хачайдаа <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.app.radiounyrb>.

Лена ПЕТРОВА.

Норуот ырыатын
толорууга Гран-при

Ньурба оройуонун културатын эдэр үлэһиттэрин холбоһуктаах фольклорнай “Улуу-кан” бөлөбө Дьокуускай куоракка ытыгылыбыт Аан дойдутаабы “Алтан-Майдын” бэстибээлгэ кыттан Саха норуодунан үнүстүрүмүнүнэн норуот ырыатын толорууга Гран-при үрдүк аатын ылан, кыайан-хотон Ньурба дьонугар үөрүүнү бэлэхтээтилэр.

Танастарын-саптарын Хорула нэһилиэгиттэн төрүттээх биир дойдутаахпыт, талааннаах ыччаппыт, модельер Евсей Иванов көрөн-истэн чочуйан биэрдэ. Ыччаттарытын таба көрөннөр “Саха” НКИК сарсыардаангы “Саҥа күн” бырагыраамабыа ыалдьытталылар.

Ньурба оройуонун култураабы департамена.

Булчуттар истиилэригэр

Ньурбатаабы Айылба харыстабылын кэмтиэтэ бастаан туран ааспыт Булчут күнүнэн эбэрдэлиир уонна бу сылга булт өттүгэр уларыйыылар, эбиллилэр киирииттэрин Ньурбабыт олохтоохторугар билиһиннээрэр.

Ааспыт сыл ахсынньы ыйыттан булт билиитигэр бу киһи өбүгэ саҕаттан олохтоох даһаабын тэринэр, дьыэ кэргэнин иитэр-аһатар үгэс буолбут дьарыга буоларын туһунан булт билиэни охотбилиэккэ туруоруу саҕалаатыбыт. Манньык билиэ хотугу аҕыйах ахсааннаах норуоттар бэрэстэбиитэллэригэр сыһыаннаах. ЗАГС-тан докумуоннаах буоларын ирдэнэр. Сүрүннээн, төрөөбүтүн туһунан туоһу сурук буолар.

Булт быраабылатыгар уларгыты киллэриллэн, аны ытан хойбууннаабыт куска эккирэттиһэн, тынын салгырыгар дурдаһыттан саалаах тахсарын көнүлүннэ: куска 300, хааска 500 миэтэрэбэ диэри тэйэн, сааны тыаһаһаахха сөп буолла.

Сааскы куска подсадной кустаах атыр куһу бултуурга көнүлүннэр, биир подсадной куһунан икки булчут дурдаһа олонор ытыан сөп.

Сүрүн быраабылалар булт сокуонугар:

1. Бултаан баран көнүлгэ бултаабыт кыылгын суруйан иһиллэр ирдэнэр.

2. Кэлэктиибинэн бултааһынна сырдык уоту утары ытыар сэлэччи кэтиллиэхтээх.

3. Кус булдугар 2,5 миэтирэттэн аллараа көппүт куһу-

хааһы ытыллыбат.

4. Бултааһын, саанан ыты 200 миэтирэ олонор дьыэлэртэн уонна тутуулартан тэйиччи буолуохтаах.

5. Тытаабыга, бөрөбө уонна туйахтаах кыылга тепловизордаах, фонариктаах бултааһын хааман уонна ышкаттан эрэ ытааһын көнүлүннэр. Техниканан, уунан устар тыыларыгар ити тэриллери туттан бултуур бобулар. Көтөр кынаттаахха тепловизор, фонарик туттар көнүлүннэр.

6. Бултааһынна электроннай угуугу (манок) туһаныы бобуулаах.

Булчут сиргэ тахсарыгар саатын көнүлүн, булт билиитин уонна бултуурга көнүлүн булчучу укта сылдыахтаах, саата чехолга ботуруоннара суох угулуохтаах. Булт сезона бүтүүтэ көнүлүн ылыт сиригэр төттөрү туттарыахтаах.

Иниспиктэрдэр эриэйдэлэргэ сылдьан, бултуу олонор электроннай угуугу (манок) туһамыт, тизхиникэнэн, уунан устар тыынан тепловизор, фонарик туттубут дьону туталлар уонна бортокуол толороллор. Матырыйаалы мировой суукка ыталлар. Саансыйата - бултуур быраап 1 сылтан 2 сылга диэри болдохтоон быһыллар. Булт билиэтэ, сааба көнүл барыта былданар. Аныгыска сааба көнүл ылаары гыннахына, сааны маннай ыларын курдук ирдэбиллээх. Онон, төлөбүрүн ааһан, сиэлэ-кутуруга элбээн тахсар, туттубатах көнө.

Убаастабылы кытта Ньурбатаабы Айылба харыстабылын кэмтиэтэ.

“Нефроклиника” ХЭТ салайааччыта Иннокентий Бечканов Ньурба диализнай киин туох баар оборудованиетын Москва куораттан тэйэн аҕалла. Онно анал сааһаһын таһылыбыта.

Билигин 2 этээс өрөмүөнүн үлэтэ барыта бүтэн турар, салгыы “Стройкомфорт” ХЭТ тэрилтэ 1 этээһин өрөмүөнүн саҕалаабыта. Ыам ыйыгар оборудованиеларын техни-

ческэй таңааччылары кэлэн үлэлиэхтэрэ.

Билигин туругунан үлэ тохтообокко бара турар. Диализнай киин

былаан быһыытынан бэс ыйыгар арыллыахтаах.

Лена ПЕТРОВА.

– Доруобуйа харыстабыла –

Диализнай киин оборудованиета
барыта Ньурбаа кэллэ

– ЯСИА информирует –

Подвели итоги театрального фестиваля “САТА-2023”

В Нюрбе завершился XII республиканский театральный фестиваль “САТА-2023”. Определены победители по 11 номинациям, а также обладатели шести спецпризов. В конкурсной программе участвовало 12 спектаклей восьми театров республики.

Фестиваль прошел в стенах Нюрбинского театра с 29 марта по 2 апреля. В течение пяти дней экспертное жюри оценивало постановки театров Якутии. Последний показ состоялся в день закрытия – спектакль “Кыырай халлаан кыргытара” представил Театр Олонхо.

В состав жюри вошли театральные критики России Глеб Ситковский (председатель жюри), Жанна Зарецкая, Оксана Кушляева, а также театровед Надежда Осипова и режиссер Сергей Потапов.

Так, определены следующие победители:

- Лучшее световое оформление спектакля – Стас Свистунович за спектакль “Лес” от Саха театра;

- Лучшая музыка в спектакле – Байару Такшина за спектакль “Лес” от Саха театра;

- Лучшая работа художника по костюмам – Дора Айкуо Тихонова за спектакль “В чаше” от Театра КМНС;

- Лучшая работа художника-постановщика – Светлана Струкова за спектакль “Китайские истории” от Нерюнгринского театра кукол;

- Лучшая мужская роль второго плана – Алгыс Николаев за роль Матэ в спектакле “Проклятое стойбище”, Театр КМНС;

- Лучшая женская роль второго плана – Мария Мигалкина за роль

Варвары в спектакле “Гроза” Нюрбинский театр;

- Лучший мужской актерский дуэт – Евгений Кузьмин и Дмитрий Трофимов за главные роли в спектакле “Академия смеха” от Русского академического драмтеатра;

- Лучшая женская роль – Василина Баланава за роль в спектакле “Кыырай халлаан кыргытара”, Театр Олонхо;

- Лучший детский спектакль – “Навстречу солнышку” от Нерюнгринского театра кукол;

- Лучшая работа режиссера – Маргарита Васильева за спектакль “Гроза”, Нюрбинский театр;

- Лучший спектакль – “В чаше” от Театра КМНС.

Также на церемонии вручили премию имени заслуженного артиста РФ и Якутии Петра Николаева. За популяризацию творчества первой якутской поэтессы Варвары Потаповой лауреатом премии стала

Татьяна Хомподоева.

Спецприз за освещение театрального искусства в СМИ имени Анастасии Амбросьевой получила корреспондент газеты “Якутия” Кюнной Еремеева.

Премия имени Бориса Васильева за музыкальное оформление присуждена Стасу Фокину (Нюрбинский театр). Спецприз за оригинальную трактовку образа Кабанихи в спектакле “Гроза” получила Александра Кривогорнишина (Нюрбинский театр). За соединение мифа и реальности в спектакле “Мать манкурта” отмечена Софья Баранова (Саха театр). Спецприз жюри также получил спектакль “Проклятое стойбище” от Театра КМНС.

Диплом ассоциации театральных критиков вручили режиссеру Сергею Потапову за спектакли “Лес” и “В чаше”.

Виктория СЕРГЕЕВА.

“Бриллианты Нюрбы”

Впервые в Нюрбинском районе прошел открытый турнир по художественной гимнастике “Бриллианты Нюрбы”. Юные спортсменки выступали в двух направлениях: общая физическая подготовка и индивидуальная программа. Заявленный возраст участниц 2013-2019 г.р. Организатором соревнования является Федерация по художественной гимнастике и фитнес-аэробике Нюрбинского района РС(Я), Управление по физической культуре и спорту Нюрбинского района РС(Я) совместно с центром дополнительного образования детей “Авокадо”.

Идейным вдохновителем турнира является резидент Департамента предпринимательства, торговли и местного производства Нюрбинского района, руководитель ЦДОД “Авокадо”, тренер-преподаватель ДООУ “Ромашка” Мария Александрова.

На открытии приветственным словом выступили главный судья Татьяна Шишигина, зам.главы администрации МР “Нюрбинский район” Наталья Петрова, руководитель Управления по физической культуре и спорту Роберт Иванов, председатель Федерации по художественной гимнастике и фитнес-аэробике Нюрбинского района Валерия Владимировна.

В соревнованиях приняли участие 97 спортсменок. Для многих гимнасток эти соревнования стали первыми на большом ковре и от этого очень волнительными. Но юные гимнастки не растерялись и показали всё своё умение и артистизм. Судьи смотрели качество выполнения элементов художественной гимнастики – равновесия тела, повороты, прыжки. Если упражнение с предметом, то оценивается мастерство его использования. Также они оценивали артистичность спорт-

сменок, насколько хорошо они смогли раскрыть стиль музыки, был ли какой-то эффектный момент во время выступления.

По итогам соревнований все были награждены грамотами, медалями и памятным призами.

Выражаем огромную благодар-

ность всем партнерам и спонсорам за поддержку в проведении первого открытого турнира по художественной гимнастике.

Департамент предпринимательства, торговли и местного производства.

– “Куттала суох уонна хаачыстыбалаах суоллар” Национальной бырайыак –

“Суол туттааччылар быйыл даҕаны үлэлэрэ элбэх”

Улуус хаһыатыгар кыһынны суолу көрүү-истии уонна быйылгы былааннаах суол тутуугун туһунан “РИК” Автодор” АУо генеральной дириэктэрин солбууааччыта Сергей Никифоров кэспир.

– Сергей Валерьевич, 2022-2023 сс. “Бүлүү” федеральной суол кыһынны көрүүтүн-истиигин толорор үлэтиг хайдах баран иһэрий? Бу кыһын суол үлэтигэр туюх эмэ уратылаах буолла дуо?

– Көрөрүт курдук, быйыл хаар олус элбэх буолла. Ол иһин күн айы Бүлүү, Үөһээ Бүлүү уонна Ньурба улуустарынан аҕысты-тобуустуу тиэхииниэ федеральной суолга үлэлиги тахсар. Биллэрин курдук, хаары кэмигэр ыраастаабахтаах, суолга сыстан чингээн хаалар, түүн тымныар, күнүс сылыар, онон килэччи мууһуран хаалар. Ол иһин күннэтэ суолу ыраастаан истэхпитинэ эрэ сатанар.

Күндээдэ уонна Үөһээ Бүлүү аннынан мууһунан туорааһыннары көрөбүт-истэбит. Былырын-ныттан уратыта - мууһунан туорааһын кэтитэ 20 м буолла. 4 балаалаах: 2 - сүрүн уонна 2 - саппаас. Онон 4 балааны хаартан ыраастыбыт. Муус устар 15 к. мууһунан туорааһын сабыллар. Халлаамыт кыратык хатаага, ол иһин уопсай сүбэнэн өрүһүнэн

туорааһын үйүгун муус устар 7 к. 40 туоннаттан 30 туоннага түһэрэр буоллубут. Онтон сыһаа кыччаан иһиэбэ. Үөһээнигэ тэрилтэбит - “Упрдор “Вилюй” муус устар 15 күнүттэн суолу сабарга бирикээс таһаарда.

Кыһынны суолу көрүүгэ-истиигэ суол бэлиэлэрин, сигнальной столбиктары көрүү-истии эмиэ кириэр. Тулатынаабы хаардара ыраастанар. Суолунан айанныр дьонно суол бэлиэлэрэ барыта үчүгэйдик көстүөхтээх. Суол бэлиэлэрэ санга уонна хаара суох буолуохтаахтар, сырдыгы тэйитилэрэ нормативка эппиэттиэхтээх. Сотору-сотору кэлэн көрөлөр, анал приборунан бэрэбиэркэлиилэр. Инньэ гынан, суолу көрүү-истии үлэтэ күүскэ ытыллар.

– Сааскы үлэлэр иннилэрини ханник бэлэмниги үлэтэ барарый?

– Былырын саҕалаабыт эбийэктэрбитигэр - Бүлүү к. 572-578 км уонна Чыбыыда-Бүлүү куорат икки ардыгар 588-608 км-гар, олунньу 25 к. көһөн тийэммит, вахтовай бөһүөлөкпитин сөргүтэн, үлэбитин кулун тутар 1 к. саҕалаабыппыт. Барыта 70-ча киһи (биригэр - 40-ча уонна иккиһигэр - 30-ча) үлэли сылдыр. Бүлүү куоратыгар былырын 6 км-тан 1 км аспаалын уурбуппут. Быйыл

хаалбыт 5 км аспааллаахтаахпыт уонна сырдатыта, тротуара, бордюра (10-тахса км) онгоһуллуотаах. 100-тэн тахса уулуссалар холбоһор уонна туораан тахсар сирдэрдээх. Онон бу улахан кээмэйдээх үлэ буолар.

Оттон Чыбыыда уонна Бүлүү куорат икки ардынаабы уаастак хапытаалынай өрөмүөнүгэр 10 км-тан быйыл 4 км аспааллаахтаахпыт, 6 км эһиил онороруохтаахпыт. Онон биһигини күһүнгэ диэри элбэх үлэ күүтэр.

– Федеральной трассаны аспааллааһыга уонна сырдатыыга быйыл улууспут иһигэр үлэ барбат буоллабы?

– Ньурба улууһугар 46 км усталаах федеральной трасса уаастага аспаалланна. Марха-

Күндээдэ икки ардыгар былаан-наммыт сүрүн үлэ бүттэ. “Бүлүү” федеральной суол 798 км-тан Күндээдэ аннынан Бүлүү өрүскэ диэри суол өрөмүөнэ биллэр төрүтүнэн уталыйда. Билигин бырайыактааһын үлэтэ бара турар, ол эрэри ханан олоххо кириэхтээбэ биллибэт. Кэлинги сылларга буолуоҕа.

Быйыл Чыбыыдаттан Үөһээ Бүлүүгэ диэри 50 км усталаах суол уаастагын хапытаалынай өрөмүөнүн бырайыага онгоһуллуотаах. Эһиил аукцион ытыллан өрөмүөн онгоһуллуотаах. Ол кэнниттэн Үөһээ Бүлүүттэн Түүкээнгэ диэри, онтон Түүкээнтэн Марха өрүскэ диэри бырайыактааһын саҕаланнахтаах. Күүтэбит эрэ. Онон федеральной суолга

быйыл Ньурба улууһугар үлэ суох. – Быйыл “Бүлүү” федеральной суол таһынаабы нэһиликтэр уулуссаларын аспааллааһынга үлэ ханна ытыллыабы?

– Биллэрин курдук, СӨ Тырааныспарга уонна суол хаһаайыстыбатын министиэристибэтин уонна Ньурба улууһун икки ардыгар федеральной трасса таһынаабы нэһиликтэр киин уулуссаларын аспааллааһынга пилотнай бырайыагы олоххо киллэригэ сөбүлэни түһэриллибит. Бу кытыгас бырагырааманан үлэ быйыл эмиэ салҕанар.

Эрдэ Сүлбэ, Антоновка уонна Чаппанда киин уулуссалара аспаалламмыта. Быйыл Дьийкимдэ, Ньурбачаан уулуссалара уонна Антоновкага Теленков уулусса онгоһуллуотаах.

Итини таһынан Ньурба к. Вертолетка микро-оройуонугар Макара Семенов аатынан 1 км усталаах уулусса үлэтэ быйыл саҕаланара былааннаар. Итини сэргэ Сэбиэскэй уонна Ст. Васильев уул. холбуур Пушкин, Кыһыы 40 сыла, Лермонтов, Христофор Максимов уулуссаларын аспааллыырга үлэ барыахтаах диин, улуус дьаһалтата аукцион докумуоннарын бэлэмни сылдыр.

Геннадий АНТОНОВ.

Ааспыт олохпугар хаһыакка суруллубуту эңээрэн аҕааччылар матырыйааллара бэчээттэнэн санааны сааһылыыр-саамылыыр үгэстээхпит, ол түмүгэр үтүө дьаһылар аҕыһа суохтара. Бүгүгү тэтимнээх, быһата космос уккураастаах олоххо ити умнууга хаалта хомолтолоох. Ол онугар интернет сонуннарыгар комментарийдары ааһынан-суруйуунан үлүһүйбүппүт мэлдьэһилибэт, уубутугар-хаарбытыгар кириэн информация экологиятын харыстыахтаабыр буолуох дууһабыт экологиятын ардыгар, буюмдаруох кэригнээхпит.

Тус бэйэм “Ньурба” хаһыат олунньутаабы 7 №-гэр “Аман өс” кыайылыахтара билиннэ” диэн Маргарита Ноева суруйуугун олус сэргээбитим, матырыйаал дьинчакчы ийэ тылы харыстыырга, байытарга уонна сайыннарарга туһаайылыах. Күрээи сүрүн-нээччи үлээннээбим Бигэ Өрүкүй Бааһынай уолугар, өйөөччү Ньурба култууратын тэрилтэтигэр, Ф.Г. Софронов аатынан оройуоннаабы кииннэммит бибилиэтиэкэ ситимигэр дойдубуларгар-донноругар туһалаабы онороллоругар, кэскили түстүүлэригэр диригник махтанабын.

Манньк дьонноох буоламмыт 21-ис үйэ балыхан информатсионнай сайдыытын киэг хардыларыгар хатытарбакка өссө дьүөрэли хааммыт удыурбут ситимин кэнэтэн-тэнитэн этэннэ истэхпит. Өскө утуя майгынан олодохпунуна, бары бүтүүн төрөөбүт тылбытын тыннаах хаалларар туһугар кыһаллыбатахпытна билинни гаджет, ютуб, социальной ситимнэр үйэлэригэр сахалы саҕабыт сатарыыра саарбахсытыан сөп.

Эргитэ-урбата барбакка аһаҕастык этиэм: Билэбит, быйыл саха тылын уонна литературатын учууталларын сийизстэрэ үрдүкү салалтата, уопастыбаннас кытылылаах буолта. Кини тобоостоох кэмгэ ытыллыбытын бэлиэтиэххэ - соторутаабыта киин куоракка социоллингвистическэй чинчийи барыллаан түмүгэ тахсыбытынан олохтоохтор 80-ча бырыһыаннара оҕолор төрөөбүт тылларын сийили билбэттэр диэбиттэрэ. Ити Дьокуускайга, бүтүн өрөспүүбүлүкэбэ манньк хабааннаах чинчийи суох. Дьинэр наада этэ.

Күн бүгүн кыты ты нэһиликтэргэ да оҕо-аймах нууччалы саҕарара чаастатыйда да, онтон соһуйуллубат буолта ыраат-

– Анааран көрдөххө –

Сүппэт күүстээх тирэхпит – ийэ тылбыт

та. Хомойуох иһин, сийиэс туһунан онно сылдыбыт учууталлар балысхан сайдыы ийэ тылга сабыдыалыгар хайдах-туох даһанабыт диэн тиэмэбэ санаа атастаспыттарын туһунан хаһыакка аахпатым, бабар көтүпүт буолуохпун эмиэ сөп. Кырдыга, үөрэх салаатыгар мунньах буолбутун туһунан кылгас иһитиннэри баара.

Үлэ ытыллар буолуохтаах, оттон ону сырдатты, киэг эйгэбэ таһаары суохха дылы. Манньк этэрбэр төрөтү баар. Аҕыһах хонуктаабыта хоту сытар ыраах Муомалыын кэспэттим. Онно сийиэс кэнниттэн учууталлар тэрилтэ салайааччыларын, олохтоох дьаһалталары, уопастыба түмсүүлэрин, төрөппүттэри мунньаннар ийэ тылы симэлиппэт туһугар “тугу гынабыт” диэн улахан мунньах тэрийбиттэр. Араас этии бөбө кирибит, кылгас, орто уонна уһун болдьохтоох соруктары туруорбуттар, бэчээккэ уонна социальной ситимнэргэ анал балаһа ылбыттар. Шоуларынан үлүһүйбэккэ дириг хорутуулаахтык, кэскиллээхтик үлэлиэххэ диэбиттэр.

Номнуо үчүгэй саҕалааһынар баар буолбуттарын үөрэ кэспээннэр миигин эмиэ кынаттаатылар. Коллективнай үлэ ордук көхтөөх уонна көдьүүстээх диэн толкуйтан кинилэр үлэ тэрилтэлэринэн барбыттар. Холубур, би-

билэтиэкэттэн уус-уран литератураны, сахалыы периодиканы төрөппүт уонна оҕо уларсан ааһылар, саха кинилэрин көрөн баран дүүллэһии о.д.а. Ыраах муомалар төрөөбүт тылыннан туох да харгыһа суох саҕарар-ингэрэр, толкуйдур эрэ киһи олоххо толору бэлэмнээх буоларын өссө күүскэ чингэппиттэр, икки хас тылыннан саҕардын, ол да буоллар ийэ тылын инники күһүнгэ туттун диэбиттэрэ хайҕаллаах.

Аны туран геннэй удыурдааһын баарын умнууохха - сыдааннарын саҕарар төрүт тылларыттан тэйдэххэ арааһа, харысхалбыт да мөлтүүрө ыраахтан кэлиэ суоҕа. Дьэ онон, сайдыыны уонна сырдыгы саргылыыр соруктары туруорунан бүүс-бүтүннүү иннибит диэки дьулуһуохха.

Эбиитин Ньихао диэххэ

Бүгүгү күммүт кэнэбэскини түстүүр. Ийэ тылбытын билэрбит уонна сахалы саҕарарбыт тухары омук быһыытынан тыннаахпыт, бараммат дууһубунай бааидаахпыт. Үс саха үөрүүлэх күнүгэр диэбитти СӨ Ил Дархана Айсен Николаев быйылгы сыла тылы үбүлээһингэ 100 мөл. солк. көрүллүбүтүн этэн барыбытын үөртэ, бу ботуччу харчы. Аны туран төрөөбүт тыла таптап, интэриэс оҕо саастан сабылларын

буортулаах компьютернай ооньуулары, мультиктары (ойуулуктары) сахалы тыннаах, чин куттаах-сүрдээх, сирдээх быһылаах-майгылаах контенттар, сыһыарылар солбуйуулар улаатта. Холубур, ааспыт сыла “Саха” НККК 400 ойуулуктары оҕолорго анаан таһаарыта, кинигэ кыһалара эмиэ таһаарылаахтык уонна далааһыннаахтык үлэлээтилэр.

Быйылгыттан Бырабытыалыстыба уураахтара, докумуоннара нууччалы эрт буолбакка сахалы эмиэ бэчээттэнэллэр. Уопсайынан, саҕалааһын баар, түмүгэ да үчүгэй буолуоҕа.

Мантан салгыты тылга сыһыаннаан омоон суолга үктэнэргэ холонум. Былыр былыргыттан хас тылы билэбин да оччонон кыахтааххын дииллэр, ол кырдыктаабын бүгүгүгү кэм чакчыларга туоһулууллар. Аан дойду аартыктара аһылланнар сахалар сири сиксигинэн тэлэһийдилэр, планета араас мунуктарыгар тиийэннэр үлэ-хамнас үөһүгэр түстүлэр, саха омук баарын үчүгэй өрүттэринэн итэҕэттилэр.

Онон төрөөбүт тылбыт таһынан омук тылларын баһылырбыт аныгы кэм ирдэбилэ буолла, оскуолаларга барыларыгар биир омук тыла үөрэттиллэр. Билэрбит курдук Арассыыйа оскуоаларын

90 бырыһыана маассабайдар, оттон уона элитнэй диэнгэ кири-сэллэр, баларга хас да тылы үөрэттэлэр, сүрүннээн - английскэй, кини - лидер. Кэнники кэмгэ англосаксонскалар мааскаларын устаннар илэ бодолорунан көһүнүлэр, киэһэ аһыырдаах киһи булуспат дьонноро буолалларын дакаастаатылар. Ол да буоллар аан дойдутаабы сибээстэргэ, үлэ рыноктарыгар, технология эйгэлэригэр английскэй тыл чугастаабы 10 сыла баһылыыр ороолун сүтэрбэтин аналитиктар чопчулууллар.

Билигин биһиги арбаангылар диэки көрөбүт сэдэхсийдэ, ол онугар Азия-Чуумпу акыйаан регионугар хайыстыбыт, ордук Кытай диэки. Онон Кытай тылын үөрэтии наадата тирээтэ, төһө кыалларыннан түргэн соҕустук. Бүгүгү күнгэ дойдубут 150-ча үрдүк үөрэбин кыһаларыгар 22 тыһ. устудьуон кытай саҕабыгар, суругар-бичигэр үөрэнэр. Социология дааннайдара кэспиллэринэн кэлэр 10-20 сылларга кытай тыла инники күһүнгэ тахсыахтаах, ол да быһыытынан билигин ити тылы үөрэтии 40 бырыһыан улаатта.

Оттон Уһук Илин укурукка кытай тылын үөрэтээччилэр икки бүк элбээтилэр, ити өйдөнөр, кытайдын кирисии-тахсыы доруоһаах тылэстэли илэр. Күн бүгүн Арассыыйа бөдөн компанияларын 30 бырыһыана Кытай рыногар үлэлир эбэтэр онно тахсан үлэлииргэ торумнары онгостор. Онон кытайдыы билэр исписэлиистэргэ наадыыы өссө улаатыа. Кырдыга, кытай тылын экспертэр үөрэтэргэ уустугун билинэллэр. Дьокуускайдаабы норуоттар икки ардыларынаабы Арктика оскуолатыгар кытай тылын үөрэттэлэр, ити таһынан бу хайысхага МАШ спутник-оскуоалардын эмиэ үлэлээр. Мин өлүүкэ санаабар Ньурбатаабы үөрэх салаата бу боппуруоһунан дьарыктанара буоллар үчүгэй буолуо этэ.

Кистэммэт, билигин аан дойдутаабы сыһыаннаһыларга санга кэрдиэс кэм үүннэ, күрээтэһиигэ кыайылаах тахсарга ийэ тылбыт “Нөрүүн нөрүү” диэнин сэргэ английскэй, кытай, араб, португалскэй тыллары үөрэтэрбит билэрбит ураты суолталанна. Ити үөһэ “Ньихао” диэн кытайтан тылааһа “Дорообо” диэн тыл, туттулар ыра кэнгээн олохпун уйгутун байылыаттык уһаарыахта.

Афанасий ИВАНОВ.

– IV игры народов Севера –

Эвено-Бытантайский район стал чемпионом игр

В Эвено-Бытантайском районе Якутии подвели итоги IV игр народов Севера. Чемпионом в командном зачете стала команда хозяев соревнований, сообщает ЯСИА.

“На протяжении двух дней представители северных районов состязались в тех видах спорта, которые призваны сохранить традиционный уклад жизни коренных народов Севера. Все участники показали высокий уровень, а организаторы постарались сделать всё для удобства гостей и спортсменов”, - сказал заместитель министра по физической культуре и спорту рес-

публики Гаврил Мохначевский. Поздравил с завершением соревнований глава района Гаврил Горохов.

“Масштаб соревнований в этом году вышел на новый уровень. Общий призовой фонд составил пять миллионов рублей. А девять победителей основных состязаний получили главный приз - буран. Хочу поблагодарить за поддержку в проведении столь значимого для оленеводов мероприятия правительство республики”, - сказал глава Эвено-Бытантайского района.

Всех победителей и призёров наградили ценными призами и медалями. А победителем в об-

щекомандном зачёте стал Эвено-Бытантайский национальный улус.

Второе место заняла родовая община “Кочевник”. Тройку лидеров замкнула родовая община “Саҕах”.

Команде-чемпиону вручили приз от главы Якутии - буран.

IV игры народов Севера прошли в селе Батагай-Алыта с 31 марта по 2 апреля. Участие в традиционных видах спорта приняли около 100 оленеводов из 11 команд семи северных районов.

Анастасия Филиппова, ЯСИА.

– Өрөспүүбүлүкэбэ – Үлэ, улууска – Олохтоох онорон таһаарыны сайыннарыы сыллара –

Кыра кылаастарга сылдьан уолаттартан сорохпун тырахтарыыс буолуон баҕарара. Тырахтарыыстар үлэбэ килбиэннээх быһыыны онорор уонна Ийэ дойдуларын көмүскүүр хорсун дьон диэн өйдүүрбүт. Улаатан истэхпит айы, тырахтарыыс бэйэтин дьоруойдуу мөссүөнүн сүтэрэн, көннөрү оробуочай идэбэ кубулуйбута. Ол эрэри чуолаан тыа сиригэр тырахтарыыс идэтэ хаһан даҕаны суолтатын сүтэрбэт, тыа сиригэр тутуах үлэһиттэр – тырахтарыыстар. Кинилэр нэһилиэк дьонун тыын суолталаах үгүс кыһалбатын быһааран олохтор. Ханнык даҕаны тэхническэй сайдыы уонна бүтүүн компьютеризация хайдах даҕаны тырахтарыыс үлэтин солбуйар кыаба суох.

Ханнык баҕарар нэһилиэккэ өр сыллар тухары үлэни өрө туһунан механитартордар баар буолаллар. Дьаархан нэһилиэгин 65 саастаах олохтообун Коношук Ярослав Иванович мин итинник дьон истэригэр киллэрэбин. Быйыл кини тырахтыр уруулун туһунта 44-с сыла, оттон үлэтин уопсай ыстааһа – 48 сыл.

Ярослав Коношук 1957 с. Чаппандаҕа элбэх оҕолоох дьэ кэргэнгэ төрөөбүтэ. Ийэлэрэ Пелагея Васильевна Иванова ыанньыксыт, аҕалара Иван Алексеевич Коношук Аҕа дойду Улуу сэриитин бэтэрээнэ, бостуук этилэр. Иккиэн сопхуос отделениетын төһүү үлэһиттэрэ, коммунистическай үлэ ударниктара. 5 уолаттарыгар ханыы гынан, ийэлэрин быраатыттан биер кыыс оҕону ылан ииппиттэрэ.

Ярослав таайын Григорий Васильевич Иванову тырахтырҕа үлэлирин көрөн умсугуйара. Модун күүстээх тырахтыр уруулун тутан эмиз тырахтарыыс буолуон ыралана. Таайын тырахтырын кабинатыгар элбэхтэ олохсубута, тырахтыры ыытан да көрөрө. Таайа "Ньурба" сопхуос көмүһүн тырахтарыына, Чусовской бириэмийэтин лауреата этэ.

Ярослав 1975 с. оскуоланы бүтэрэ, "Ньурба" сопхуос Чаппандаҕабы отделениетыгар хонуу биригээдэтигэр үлэтин саҕалаабыта. Эһилигэр аармыйаҕа ыҕырыллан, Хабаровскайга уонна Комсомольск-на-Амуре куоракка сибээс сэриилэригэр сулууспалаабыта. Сержант, улахан кыамталаах радиостанция начаалынньыга этэ. 2 сылынан аармыйаттан кэлэн, урукку үлэтигэр төннүбүтэ.

Тырахтарыыс – тыа сирин тутуах үлэһитэ

Аҕа дойду Улуу сэриитин иннигэр, ааспыт үйэ 30-с сылларыгар тырахтарыыс идэтэ олус ытыктанар уонна романтичнай эбитин биһиги урукку киинэлэртэн өйдүүбүт. Тырахтарыыстар тустарынан киинэлэри усталлара, ырыа-хоһоон айаллара. Сэбиэскэй Союус биллиилээх артыыстара Николай Крючков, Борис Андреев, Мария Ладынина оонньообут "Трактористы" диэн бэйэтин кэмигэр аатырбыт кинокомедияны аҕа саастаах дьон үчүгэйдик өйдүүр буолуохтаахтар.

1979 с. Антоновкаҕа кылгас болдохтоох тырахтарыыстар куурустарын бүтэрэн, Ярослав "Ньурба" сохуос тырахтарыыһа буолбута. Кини тырахтарыыс идэтигэр такайбыт бастагы наастабынньыгынан таайын Иванов Григорий Васильевич ааттыр.

Онтон ыла Ярослав Иванович күн бүгүнгүр диэри тыраахтыртын илиитин араарбакка, дьүккүрдээхтик үлэлээн кэллэ. "Беларус", "ДТ-75", "Т-150" тыраахтырҕа, сайынны сиилэскэ КСК-10 комбайнҕа үлэлиирэ.

Кини 1980 сылтан Дьаарханы иккис төрөөбүт дойду онгондон, нэһилиэк элбэх оҕолоох ытыктанар ылын кыһын кэргэн ылан, улахан дьэ кэргэн аҕата-эһэтэ буолан олохтор. Кэргэнэ, олохун оҕону-ыччаты иитиһэ-үөрэттигэ анаабыт Тамара Иннокентьевна 5 оҕолохтор, 12 сиэннээхтэр. Улахан кыыстара Олеся технолог үөрэхтээх, улахан уоллара Олег – Ньурба тыйаатырын артыыһа, СӨ култууратын туйгуна. Орто кыыстара Ксения Дьокуускайга нолуок сулууспатыгар, кыра кыыстара Лада Хангала улуунун Өктөмүгэр АГАТУ преподавателитэн үлэлиилэр. Кыра уоллара Игорь аҕатын туйабын хатаран эмиз механитартор.

Ярослав Иванович 43 сылтан ордук кэм устата эрэллээх тимир көлөгүнөн хас тыһынча туюнна-километры онорбутун бэйэтэ да билбэт. Кыһынҕы кэмгэ от-мас тийэһитэ, сайын урут сиилэскэ комбайнҕа үлэлиирэ, кэлин сайын айыы "Саһарҕа" ХЭТ окко звенотун салайар.

Билэрбит курдук, тырахтарыыс сүрүн эбээһинэ – тыраахтыры салайыы. Ол эрэри итини таһынан кини түбүгэ элбэх: тырахтарыыс тизиниикэ бүтүн уонна үлэлиир туруктаах буолуутугар, уматык-оҕунох матырыйаллара туһанылыгыгар уонна толорулар үлэ хаачыстыбатыгар эп-

пизинэни сүгэр. Ханнык баҕарар тизиниикэ көмөтүнэн толорулар үлэ механитарторун быһаччы тутулукаах. Маны таһынан тизиниикэ өрөмүөнүн эбэн кэбис. Ярослав Иванович итини барытын кыайа-хото тутар.

Билигин кини тизээр-таһар үлэнэн эрэ мунурдаммат. Сарсыарда үлэтин чааһа 7 чаастан Дьаархан СПК-тын хотонун үлэтигэр саҕаланар. Бостуук эбээһинэтин толорон, сүһүлэргэ от киллэрэн аһатар, саахтарын күрдьэр, таһаарар. Уот суох кэмигэр ОДКХ хочуолунайыгар аварийнай электростанция машиниһынан үлэлиир уонна чох киллэрэр.

Ярослав Коношук 65 сааһыгар холооно

суох эрчимнээх уонна сылбырҕа тутуулаах. Өр сылларга хара үлэбэ эриллибит күүстээх илиилэрэ уонна сэлээркэттэн хараарбыт тарбахтара кини механитартор буоларын кэрэһилиир курдуктар.

Кини өр сыллаах уонна үгүс суобастаах үлэтэ сыаналанан, Тыа хаһаайыстыбатын министриэстибэтин, ОДКХ уонна улуус Бочуотунай грамоталарынан наҕараадаламмыта, СӨ тыатын хаһаайыстыбатын туйгуна, РФ тыатын хаһаайыстыбатын бочуоттаах үлэһитэ, Ньурба улуунун бочуоттаах үлэһитэ.

Үлэлиир кини хаһан баҕарар өйөбүл-лээх, хардалаах буолар. Ол да быһытынан Тыа хаһаайыстыбатын министриэстибэтин анал бырагырааматынан тыа сиригэр үлэлиир дьонго анааллаах квотаҕа тиксэн, киниэхэ саҕа дьэ тутулуубута. Ону биллигинитэ Ярослав Ивановичтаах көһөн таһаа иликтэр.

"Олорон кэлбит олохпун букатын кэмсиммэппин. Иккитээн төрүүрүм да буоллар, син-биер тырахтарыыс буолуом этэ. Кини күннээҕи үлэтин түмүгэ биллэн-көстөн иһэрэ үчүгэй. Арай мин биертэн мунчаарабын – ыччат тыа сиригэр тохтообот, тыа хаһаайыстыбатыгар сыстыбат буолуута салҕанан бара турар. Өрөбүлэ суох уонна илии үлэтэ элбэх диэн ыарыҕаталлар. Урукку сэбиэскэй систиэмэнэн эрэ ыччаты дэриэбинэбэ хаалларыаха сөп буолуо. Итиннэ үчүгэй дьэ тутан, усулуобуйа тэрийэн. Билигин тутуу үксэ куоракка, улуустар киинэригэр барар. Биһиги кэннибиттэн бу үлэһит кэлбит дьыалабытын эдэрдер кэлэн салгыахтарын наада", – диэн Ярослав Иванович түмүккэ бэйэтин санаатын үлэстэр.

Геннадий АНТОНОВ.
Надежда ИВАНОВА
хаартыската.

– Редакция ыалдьыта –

Сотуртааҕыта Ньурба сиригэр "Сата" үбүлүөһүн бэстибээл буолан ааста. Ыраактан-чугастан ыҕырылаах ыалдьыттар кэлэн сана тыйаатырҕа олус таһаарылаахтык үлэлээн, саҕа саҕахтар ааттара тыйаатыр үрдүк сыанатыттан ааттанналар.

Быйылгы бэстибээл уратыта диэн, тыа сирин кытары хаһан дьонго-сэргэбэ табыста. Ол курдук Дьийимдэбэ "Абакайаада аартыгынан" бастагы бэстибээл тэрээһинэ буолла.

Бэстибээл кэнниттэн СӨ үтүөлээх артыыһа Маргарита Михайловна Борисова куоракка тийэн үлэ үөнүгэр сылдьар кэмигэр куйаар ситим нөһүө кэспэтибин аҕааччыларга тиздэбин.

- Маргарита Михайловна, бэстибээл кэнниттэн санаабытын үлэстиир эр.

- Дойдубуттан Дьийимдэттэн үөрэн-көтөн, сүргэм көтөбүллэн, үлэлииргэ эрчим ылан дьоллонон олохтор.

Бэстибээл кэмигэр дьонум-сэргэм, биер дойдулаахтарым, доҕотторум, билбэт да дьонум үөрэллэрэ-көтөлөрө өссө ордук долгуулаах эбит.

"Абакайаада аартыгынан" бэстибээли Ньурбатааҕы Култуура департамена, тыйаатыр илээн-саҕалаан "Сата" бэстибээл чэрчитинэн барбыта өссө улахан суолтаны биердэ.

Дьийимдэ нэһилиэгин баһылыга Прокопий Николаевич Осипов, Ньурба тыйаатырын режиссера Юрий Алексеевич Макаров инникитин "Сата" бэстибээл чэрчитинэн Дьийимдэбэ биер тэһник барарыгар сүбэлэһиилэрэ миһигин олус үөртэ.

Мин "Сата" бэстибээл үөрүүлээх аһыллытын эрэ көртүм. Кыттааччылар, көрөөччүлэр сүргэлэрэ көтөбүллүбүттэн көрөн, кини олус үөрэ.

Төрөөбүт дойдубуттан сүргэм көтөбүллэн, үлэбэр, олохпор эрчим ылан кэллим

Хомойуох иһин, бэстибээли сороҕун көрбөтөрбүн да, бэстибээл кэмигэр миэстэтигэр маас-сабай иһитиннэр-биллэрэр сир-эстибэлэринэн сырдатан иһилэрэ хайдах эрэ бэстибээлгэ сылдыбыт курдук сананан ылабын.

"Сатаҕа" да, Дьийимдэбэ да ытыгылыбыт куонкурустар үрдүк таһымнаахтык бардылар. Кыайылаахтарга эбэрлэ, манньк куонкурустар артыыстар үүнэллэригэр, сайдалларыгар тирэх, онтон саҕа саҕалааччыларга тутум үрдэһин буолар.

Көрөөччүлэргэ сэргэхсийии, сананы билии, артыыстары атын өтүнөн аһы буолар.

Дьийимдэм "Утум" Норуот айымньытын киинигэр мин ааппынан биэрбиттэригэр ис сүрэхпиттэн махтаным этэ олохтоох баһылык Прокопий Николаевич Осиповка, Дьийимдэм дьонугар-сэргэтигэр, маны таһынан Алевтина Алексеевна Николаева салайааччылаах "Ньурбакаан" өрөспүүбүлүкэтээҕи уопастыбаннай холбоһукка. Холбоһук Дьокуускайтан Ньурба улуунун кытары ыкса сибээстээхтик үлэлиир, улуус сайдыытын туһугар кыттыыны ылан кэллэ. Алевтина Алексеевна Дьийимдэтээҕи Норуот айымньытын киинигэр аат ингэрлэригэр долгууа кэтэспитэ, аат ингэрбиттэригэр үөрүүтэ үрдээтэ.

- Маргарита Михайловна, артыыс буолар баҕа санаалаах этигит да?

- Мин төрөөбүт кырачаан дэриэбинэбэр кулуупка тыйаатыр гастроллуу кэлбэт этэ. Киинэ көстөр этэ, ордук индийскэй киинэ-

лэри көрдөрөллөрө. Ол киинэлэргэ киинэбэ кимнээх оонньууларга буолуой диэн дьиктиргээн көрөр этибит. Онно артыыс идэтэ баарын билэммин, артыыс буолар санаам киинэттэн саҕаламмыта.

Кыра сылдьан сыанаттан түспэт этим, сүрүн ыгытааччы буоларым, хоһоон ааҕарым, сыанкаларга оонньурум. Онон кыпкыра оҕо саасыттан артыыс буоларга баҕа санаам туолбуттан үөрэбин эрэ. Аан бастаан үлэм киинэбэ уһуллууттан саҕаламмыта.

Таһыттан көрдөххө артыыс үлэтэ чэпчэки курдук көстөр, оонньуу-көрүдүү сылдьар дьон

курдук саныылар. Ол эрэн артыыс идэтэ наһаа ыарахан. Санаан да көрдөххө, хас сырыы айы тус-туһунан кини оруолун көрөөччүгэ итэҕэтиилээхтик тиздэи уустук...

- Артыыс буолуон баҕалааттарга тугу сүбэлэ этигитий?

- Артыыс буолуон баҕарар кини элбэҕи ааҕыан, тыйаатырҕа сылдьан наада. Төһөнөн билиилээх-көрүүлээх буолар да, оччонон бэйэтигэр үчүгэй буолар. Иһиттэн дьингээхтик улаханньк сананан эрэ баран, толкуйдаан артыыс буолуон наада. Тоҕо диэтэххэ артыыс үлэтэ ыарахан...

- Дьэ кэргэнит туһунан ааҕааччыларга билиһинэригэр эр.

- Кэргэним Петр Иванович Борисов билигин сынньаланҕа таһан олохтор. Биер кыыс оҕолоохпун, Марика дьэ кэргэнинэн Таиланҕа олохсуйан оло-

ролор. Иккиэн экономист идэлээхтэр. Икки кырачаан сиэннэрибит Британскай оскуолаҕа үөрэннэлэр.

- Маргарита Михайловна, илэҥ кэмгитин хайдах атаарагытый?

- Мин улахан иистэннэҥ да буолбатабын баайарбын, быысыбайдырбын ордоробун, аныгы мозаика хартыналары оноробун.

Астырбын, ордук сервировкалырбын сөбүлүүбүн. Дьэ кэргэним, дьүөгэлэрим астыр аспыттан амсайан астыналларыттан туохтааҕар да үөрэбин, дьоллонобун.

- Маргарита Михайловна, быыс булан кэспэтиккитигэр махтал. Өссө да үрдүктэн үрдүк ситиһилэр кэлэ турдунар.

Антонина СЕМЕНОВА.

12-с төгүлүн ытыллар 30 сыллаах үбүлүйдээх "Сата" тыйаатыр бэстибээл кулун тутар 29 күнүттэн сафаланна. Бу бэстибээлгэ Москва, Казань, Санкт-Петербург куораттардан тыйаатыр кириитиктэрэ кэлэн 5 хонук устата өрөспүүбүлүкэбит бари тыйаатырдарын испэктээктэрин көрдүлөр, сыаналаатылар.

"САТА" бэстибээл чэрчитинэн биир улахан тэрээнининэн Нурбатаабы судаарыстыбаннай тыйаатырга үлэлээн ааспыт Дьиикимдэ нэһилиэгиттэн төрүттээх СӨ үтүөлээх артыыһа Маргарита Борисова аанамыт аһаҕас "Абакайаада аартыгынан" моно-испэктээк күрээс уонна Дьиикимдэтээби Норуот айымньытын дьэитигэр кини аатын ингэрии буолла. Түгэнинэн туһанан Арасыйыа куораттарыттан сылдыар ытык-мааны ыалдьыттарытыгар Дьиикимдэ сиригэр-уотугар куйуурдааһын сиэрин-туомун көрдөрөн сүргэлэрин көтөхтүбүт. Онон "Абакайаада аартыгынан" бэстибээл өрөспүүбүлүкэнэн эрэ мунгурдаммака бүтүн Арасыйыаттан ыалдьыттарданан Дьиикимдэ дыонун үөрүүтэ өссө үрдээтэ.

Бэстибээлгэ 12 кыттааччы Дьокуускай куораттан тийэй кэлэн, киэнгэ сири тайаан, тыйаатыры сэнээрээччилэр, ускуустуба кэрэ эйгэтигэр куустарыт дьон-сэргэ тобуо-

- Култуура -

"Абакайаада аартыгынан" аһаҕас моно-испэктээк бэстибээл

руһа мустан, үрдүк таһымнаахтык ааста. Дьүүлүлүүр сүбэбэ Нурбатаа оройуонун Култуура департаменын фондатын сэбиэдиссэйэ Дора Бурнашева, СӨ үтүөлээх артыыһа Петр Винокуров, бэрэссэдээтэлинэн СӨ норуодунай артыыһа Борис Борисов уонна "Абакайаада аартыгынан" бэстибээл аанамыт СӨ үтүөлээх артыыһа Маргарита Борисова үлэлээтилэр.

Күрээс 2 түһүмэбинэн буолла. Маннайгы түһүмэххэ кыттааччы Маргарита Борисова оонньообут оруолларыгар моно-испэктээк, онтон иккис түһүмэххэ бэйэтэ көнүл тизмэбэ испэктээктэн быһа тардан көрдөрүөхтээх диэн ирдэбиллээх. Бииртэн биир талаан, сонунтан сонун туруоруулар, уот-күөс, тыасуус өтүүнэн да кизгэтиллибит бэрт үчүгэй туруоруулары, оруоллары көрөн көрөөччүлэр, дьүүлүлүүр сүбэ да астынна. Түһүмэх икки ардыгар олус долгутуулаах тэрээнин Дьиикимдэ норуот айымньытын дьэитигэр

Маргарита Борисова аатын ингэрии буолла. Бииргэ улааппыт, үөрэммит, үлэлээбит табаарыстара, кэллигэлэрэ, биир дойдулаахтара Маргарита Михайловнаны убаастыылларын, сыаналыылларын этэн-тыһынан эбэрдэлээтилэр. Дьиикимдэ олохтоохтору бука бары саба түһэн өрөмүөннээбит, сангалы тыһынаах Маргарита Михайловна Борисова аатынан "Утум" норуот айымньытын дьэитэ диэн бу күнтэн ыла сүрэхтэннэ.

Мань сэргэ Дьиикимдэ дьобурдаах дьон Маргарита Борисова уобарастарын портрет тынан ойуулаан быыстапка үөрүүлээх арыллыгыта буолла. Бэстибээли иилээн-сафалаан ытта СӨ "Я - ваш конференсье" күрээс кыйыылааба, "Туй Хайа-2023" "Защитательное исполнение", "Лучший ведущий Нюрбинского района" анал ааттар хаһайына Егор Михайлов.

Бэстибээл түмүгүнэн Нурбатаабы судаарыстыбыннай тыйаатыр анал бириистэ-

рэ Нурбатаантан Татьяна Саввинова уонна Дьокуускайтан Марфа Куличкина туттарылыннар. "Бастыг дьахтар оруола" анал аат Хорулаттан Наталья Степанова, "Көрөөччү биһирэбил" - Үөдэй нэһилиэгиттэн Марфа Федорова, Маргарита Борисова анал бириһэ Дьиикимдэттэн Анна Чарпыкова туттарылыннар. 3 истиэпэннээх үктэл уонна 5000 сертификат - Үөһө Бүлүү Боотулутттан Марианна Лазарева, 2 истиэпэннээх үктэл уонна 5000 сертификат - Үөһө Бүлүү улуунун Мэйик нэһилиэгиттэн Нургууна Чиркова, 1 истиэпэннээх үктэл уонна 10000 сертификат - Нурбатаа оройуонун Чаппандатыттан Саргылана Семенова, 3 истиэпэннээх үрдэл уонна 15000 сертификат Үөһө Бүлүү Ороһутттан Екатерина Туральскава, 2 истиэпэннээх үрдэл уонна 20000 сертификат - Нурбаттан Клара Петрова, 1 истиэпэннээх үрдэл уонна 30000 сертификат Дьокуускай куораттан Розалия Львова туттарылыннар. Кылаан кыйыылаах буолла Чуукаартан Надежда Казакова уонна киниэхэ 50000 сертификат, ону таһынан Дьиикимдэ эр бэртгэрэ бултаабыт, истэнньэнэрэ 16 үйэтээниги истиилинэн 6 киистэн тигиллибит киис бэргэһэ.

Нурбатаа оройуонун култуура департамена.

- Комплексное развитие сельских территорий -

Сельская ипотека поможет улучшить жилищные условия

хат от родителей и строить семейное гнездышко самостоятельно, в нашем банке работает огромный выбор продуктов.

И так, самый доступный и без особых ограничений это:

1. Сельская ипотека по ставке от 3% реализуется в составе программы "Комплексное развитие сельских территорий". Условиями ее получения являются достижение заемщиком возраста 21 года, регистрация на территории России. Максимальная сумма кредита на покупку недвижимости в республике составляет пять миллионов рублей.

Оформить такой кредит можно на срок до 25 лет, первоначальный взнос - от десяти процентов. Льготная программа доступна для всех категорий граждан, которые хотели бы переехать жить на сельские территории. Кредит можно использовать на индивидуальное жилищное строительство или покупку готового дома.

Также наряду с сельской ипотекой в рамках реализации "Комплексного развития сельских территорий" "Россельхозбанк" ведёт прием заявок на благоустройство, замечу, что такой программы нет в других банках, если и есть, то в них максимальная сумма маленькая.

У нас Потребительский кредит на благоустройство домовладений в сельской местности с льготной процентной ставкой от 3,25%. Условия кредита дают широкие возможности для целевого финансирования приобретения и монтажа оборудования, для обеспечения централизованного или автономного электроснабжения, водоснабжения, водоотведения, отопления, газоснабжения, или ремонта жилых помещений. Срок кредитования - до 5 лет.

Обязательным условием является проживание заемщика в сельской местности и заключение договора подряда на выполнение работ по благоустройству домовладений, находящихся на территории сельской местности. Сумма кредита для жителей республики составляет до 700 тыс. рублей, один заемщик может получить до двух кредитов, т.е. максимальная сумма на одного заемщика может составить до 1 млн 400 тыс. рублей.

- То есть один заемщик может претендовать на два кредита в вашем банке?

- Да. Если кредитный потенциал клиента высокий, то Банк одобрит и сельскую ипотеку, и потребительский кредит 3,25% на благоустройство. Только объекты должны быть разные, так как сельская ипотека предусматривает строительство дома "под ключ", все расходы включены в смету строительства и такой объект дополнительных вложений не требует, соответственно это лишнее. А вот, если у клиента имеется второй объект в собственности, который требует ремонта, то оформление такого кредита будет выгодным.

Помимо "Сельской ипотеки" мы предлагаем также "Дальневосточную ипотеку" как и все банки, но в отличие от других банков только у нас директора школ и заведующие детскими садами могут оформить дальневосточную ипотеку.

То есть в проекте "Дальневосточной ипотеки" от "Россельхозбанка" продолжа-

ется выдача займов отдельным категориям граждан - работникам сферы образования и здравоохранения. Для сельских учителей и врачей "Дальневосточная ипотека" еще более доступна. В рамках программы при расчете платежеспособности не учитываются расходы на иждивенцев, соответственно предлагается большой расчётный лимит для приобретения дома или квартиры в сельской местности. Также исключены возрастные ограничения до 35 лет и некоторые другие нюансы.

Претендовать на "Дальневосточную ипотеку" могут молодые семьи независимо от наличия детей (молодой считается семья, в которой обоим супругам еще не исполнилось 36 лет). Также участвовать в программе могут одинокие родители, воспитывающие ребенка в возрасте до 18 лет.

Максимальная сумма займа - 6 миллионов рублей, минимальная - 300 тысяч рублей. Срок кредитования - от 1 года до 20 лет. Первоначальный взнос не может быть меньше 15% от общей стоимости жилья.

В рамках Постановления Правительства РФ от 30.12.2017 №1711 предлагаем также Ипотечный кредит для семей в 3%, в которых с 01.01.2018 по 31.12.2023 родился ребенок или до 31.12.2023 в семье родился ребенок, которому установлена категория "ребенок-инвалид" или в семье двое и более детей, которые не достигли возраста 18 лет на дату заключения кредитного договора.

Также у нас работают такие программы с господдержкой: Строительство индивидуального жилого дома на земельном участке в собственности заемщика или приобретение земельного участка и строительство на нем объекта ИЖС по договору подряда с подрядной организацией; Покупка строящегося или готового жилья у застройщика; Рефинансирование ранее предоставленного ипотечного кредита.

Ставка действует при условии субсидирования процентной ставки застройщиком. При отсутствии субсидирования ставка 5,3% при условии страхования жизни, здоровья и временной утраты трудоспособности, в случае отсутствия расширенного страхования жизни и здоровья - 6%.

Максимальная сумма займа - 12 миллионов рублей. Срок кредитования - от 1 года до 30 лет. Первоначальный взнос не может быть меньше 15% от общей стоимости жилья.

Таковы основные программы кредитования с господдержкой, которые работают в нашем Банке.

- Сардана Лазаревна, больше всего какой из этих кредитов пользуется спросом в нашем районе?

- Сельская ипотека. Как я ранее отметила, этот продукт без особых ограничений, ни в возрасте заемщика, ни в определении лимита кредитования, так как в расчете не учитываются иждивенцы. Если дальневосточная ипотека имеет ограничения в возрасте до 35 лет и кредитуются только отдельная сфера работы - образование и здравоохранение, то в сельской ипотеке это отсутствует.

- При оформлении сельской ипотеки сум-

ма кредита на строительство выдается заемщику наличными или выдается только застройщику?

- Вы можете использовать сельскую ипотеку для покупки готового жилья по договору купли-продажи или квартиры в строящемся доме по договору участия в долевом строительстве. Сельскую ипотеку выдают только на приобретение дома, который является пригодным для постоянного проживания, обеспечен коммунальными системами (электроснабжением, водоснабжением, канализацией, отоплением).

Также важно, чтобы площадь дома соответствовала нормам, установленным местными властями. Приобретаемое жилье должно находиться в сельской местности, например, на территории сельского поселения, рабочего поселка, поселка городского типа или малого города с населением до 30 тыс. человек. В этом случае сумма, оговоренная в договоре долевого участия или купли-продажи перечисляется продавцу.

Также программа позволяет приобрести земельный участок и построить на нем частный дом. В этом случае, с 2023 года 40% от суммы можно использовать на приобретение строительных материалов, а 60% по подписанным актам перечисляется аккредитованному застройщику, которого выбрал заемщик. Наличными, как видите, заемщик не получает, но имеет возможность лично выкупать строительные материалы.

- Вы сказали, что при оформлении сельской ипотеки исключены возрастные ограничения до 35 лет, значит ее могут получить все граждане? А может ли безработный обратиться в ваш банк? Требуется ли Справка о доходах?

- Буквально все могут получить льготную ипотеку. Возраст заемщика от 21 до 65 лет, в особых случаях до 75 лет. Но требуется Справка о доходах заемщика за 6 месяцев, или подтверждение дохода через личный кабинет в Госуслуге. Как видите, человеку без постоянного, подтвержденного дохода данный продукт не можем оформить.

- Для оформления сельской ипотеки какие документы нужно предоставить кроме Справки о доходах?

- Да, нужно подготовить определенный пакет документов: паспорт (оригинал), справка 2-НДФЛ за 6 месяцев; трудовая книжка, заверенная по месту работы (или сведения о трудовой деятельности); справка о размере пенсии; свидетельство о заключении брака (расторжении); свидетельство о рождении (паспорт) несовершеннолетних детей; СНИЛС, ИНН.

- И напоследок, давайте подытожим нашу беседу. В чем разница или преимущество сельской ипотеки и дальневосточной ипотеки?

- Во-первых, в возрасте заемщика. Сельская ипотека выдается гражданам от 21 до 65 лет, независимо от семейного статуса. Дальневосточная ипотека - до 35 лет и только семейным или имеющим детей или, если заемщик работает в сфере образования или здравоохранения, стаж работы должен быть не менее 5 лет в этой сфере.

Во-вторых, разница в ставке кредита. Сельская ипотека - это 3%, Дальневосточная ипотека - 2%.

Это основная разница в этих программах с господдержкой. Дальневосточная ипотека в основном предназначена для молодых людей, а сельская ипотека дает возможность улучшить жилищные условия для людей всех возрастов.

Беседовала Лариса ДОРОФЕЕВА.

В этом году на реализацию государственной программы республики «Комплексное развитие сельских территорий» по Соглашениям, заключенным между Минсельхозом России и Правительством РС (Я) предусмотрено порядка 633 млн рублей. В том числе из федерального бюджета - 578,47 млн, государственного бюджета - 54,92 млн руб. Отметим, что в рамках Госпрограммы реализуются 7 мероприятий по 3 направлениям. Первое и немаловажное направление - это создание условий для обеспечения доступным и комфортным жильем сельского населения, в рамках которого реализуются еще 3 мероприятия.

Реализация этой госпрограммы повысила качество жизни в селах республики. Так, в сельских поселениях продолжается строительство социальных объектов, жилых домов, создаётся инженерная инфраструктура, ведётся благоустройство территорий.

Сегодня же мы будем говорить о «Сельской ипотеке», программе, которая распространяется на строительство или приобретение жилого дома в сельской местности. Такую ипотеку по льготной ставке семьям с детьми предлагают многие банки. В том числе и «Россельхозбанк». Я беседую об условиях кредитования с управляющей Деполнительным офисом «Россельхозбанк» Якутского Регионального филиала С.Л. Башариной:

- Сардана Лазаревна, почему, на ваш взгляд, сейчас настолько актуальны темы льгот и государственной поддержки?

- Лариса Кимовна, добрый день! Очень рада возможности рассказать огромному кругу ваших читателей про наши продукты, в рамках реализации госпрограмм.

В условиях нестабильной экономики для того, чтобы поддержать граждан, Правительство России разработало несколько вариантов льготной ипотеки. Это прекрасный способ сделать нагрузку на семейный бюджет меньше, а в некоторых случаях получить жилье без дополнительных вложений.

Ипотека с господдержкой - это вид ипотечного кредитования, при котором банки выдают заемщикам определенные категории кредиты по сниженной ставке, а разницу компенсирует государство. Программы направлены на повышение рождаемости, уменьшение оттока населения из определенных регионов, снижение финансовой нагрузки на молодые семьи и представителей некоторых профессий, поддержку строительной отрасли России.

- Тогда кто может получить такую льготную ипотеку?

- Оформить ипотеку по сниженным ставкам могут те граждане Российской Федерации, которые соответствуют критериям действующих целевых программ. Таких программ в России несколько, и у каждой свои условия и требования к заемщикам.

Выбор льготной программы зависит от того, в каком регионе вы хотите купить жилье, в городе или в селе, а также от состава вашей семьи. Программы различаются условиями: ставкой, размером первоначального взноса, максимальной суммой кредита. Кроме того, у каждой программы свой список банков, в которых можно оформить ипотеку с господдержкой.

- Скажите, какие государственные программы поддержки физических лиц, проживающих в сельской местности, действуют в вашем банке?

- Для решивших построить дом, пере-

85 саас – ытык саас

(Сэри сылларынаабы оҕо олоҕун туһунан уочарка)

– Үлэ сыла –

Чачык Бөөтүр, Буккун Борокуоппай; биэһэ кыыс - Куоппай Баһылай кэргэнэ Балбаара, Доруоной Түмэппий кэргэнэ, Саттаа Мэхээлэ (Чуукаар) эмээхсинэ Огдоочуйа, Боҕулуор Борокуоппай кэргэнэ Сутурук Балбаара.

Хос эһэбит Сото Уйбаан оҕолоруттан саамай элбэх оҕолоохтору Сайгылла Сэмэн - 11, Басхарыя Ылдьаа - 8, Саттаа Маайата 7 оҕолоох.

Эдьийбит Дуунһа уонна Вера суруйалларынан Сайгылла Сэмэн-Ньукулаайап Сэмэн Уйбаанабыс икки олоххо ололорбута. Бастакы кэргэнэ Өбүгэттэн төрүттээх Төйөө Өлөксөөндүр балта, киниттэн оҕолоро Дьөгүөр, Ылдьаа, Маайа, Ньукулай, Мааппа, Дьээтиир Дуунһа уонна Өлөксөй. Борооско күөлүгэр ололдохторуна ийэлэрэ эдэригэр ыалдьан өлөн хаалар. Ылдьааны уонна Мааппаны улахан убайдара Нонноо Дьөгүөр ииттэр, инньэ ғынан 4 оҕону кытары тулаайаха хааллар.

Оҕоооо киһи элбэх оҕону хайдах аһынан-тангаһынан харайыай?! Оҕолоругар ийэ наадатын өйдөөн, Булаанкый түбэтигэр олохтоох Олонхонут Киппэ Өлөксөй улахан кыһыһын Мотуруонаны ыйыттаран, эийэ бэйэтин курдук биир уол оҕолоох (Ньачаай Сэмэн) оҕоооо дьахтардыын холбоһон иккис олоһун тэринэр. Мотуруона лаппа эдэрчи буолан субуруччу биэс оҕону төрүүр: Дуунһа, Вера, Тая, Катя уонна оһоһос түгэинэри Маайа.

Бу ыстатыйаны суруйар кэмэр, ааһан көрбүтүм, кыргыттар аҕалара, биһиги эһэбиттэн төрөөбүт 11 оҕоттон уонна кэргэнэ Мотуруона Сэмэнин эптэххэ 12 оҕоттон бэрт элбэх сиэн, хос, хосхо сиэн оҕолор аһааннара 150-тан таһааллар.

Эһэбит Сэмэн ураты хоһуун, байанайдаах булчут, буор балыксыт буолан уоттаах сэрии уонна уот кураан сылларыгар оҕолорун хоргуппакка киһи ғынан, сүһүөхтэригэр туруорада дии.

Эдьий Дуунһа оҕо сааһын туһунан бэйэтин ахтыгытын ааһын: "Аччыктырбыт кэмнээх буолуо дуо? Улахан убайбыт Дьөгүөр ыалдьан, санга ыал буолан Балбаара дьин кыһыһы төрөтөн баран эдэр сааһыгар олохтон туораабыта. Убайдарым Ылдьаа - 1941 с., Ньукулай - 1943 с., ийэм быраата Дьөгүөр 1942 с. бэс ыйын 20 күнүгэр Аҕа дойдуну сэриитигэр ынырыллан барбыттар. Дьөгүөр сэриигэ баран от ыйыгар кыргыһыы хонуутугар сырдык тына быстыбыта. Эдьийбит Алексеева Матрена уонна Лоокуут Ньукулай аҕалара Сэмэн эдэр сааһыгар ыалдьан олохтон туораабыта.

Аҕам Борооско күөлүгэр ампаар дьизэ туттан онно ололорбуппун. Онтон Сайылыктан чугас Балааннаах дьин күөлүгэр туруорбах дьизэ тутан, онно көспүппүт. Ол дьизэттэн чугас типовой хотон баар этэ. Онно аҕабын харабынайдаппыттар. Аҕам ийэбинэн ол күөлгэ балыктаан, аҕыйах сүөһүнү тутан биһигини аһатан-сиэтэн барбыттар. Күһүн алтынныттан кадровай булчут буолан Куонарчаан үрээдин баһыгар Накыын уонна Хайыңҕа дьин сиргэ атынан сылдьан бултуура. Онно ыйтан ордук кэмнэ сиргэ отуунан, балаакканан хоно сылдьан тииннирэ, куобахтыра, кырынаастыра, мас көтөрүгэр туһахтыра. Аҕам суоҕар ийэм аҕам онгорон биэрбит туутунан мууһу аннынан балыктыра. Сүөһүнү бэйэтэ көрөрө, биһигини харайара. Аҕабыт тыаттан кэлэрин олус да күтэрибит. Ол кэмнэ кырымчык олоххо аччыктырбыт кэмнээх буолуо дуо?

Мин ыал улаханна буолан, балтыларбын көрөр этим. Манна ололдохпутуна, биһи Борооско күөлүгэр баар икки хостоох дьизэбитин байыаннай нолуокка дьин

тутан ыланнар, атын сиргэ көһөрөн фермаҕа арыы астыыр дьизэ ғыммыттар.

Оннук ололдохпутуна, биірлэ ийэм ийэтэ, эбэбит Кэтэриинэ элбэхтик ыалдьан ийэбин ынгыртарбыта. Сааһыары кыһын аҕам, хайыай, ийэбин үс кыһыһын, аҕыйах сүөһүнү кытары Хорулаттан 5 көстөөх, эһэм ололор Саҥа күөлүгэр көһөрөн таһаарбыта. Аара Элиптээн, Булаанкый дьин дэриэбинэлэри аһан, эһэм аахха дьэ тийдибит. Икки убайдарым сэриигэ бараннар, оҕонньор ололор суохтаан издэйдит этэ. Дьингэр уолаттара Ильмень күөлгэ өлбүтэрин эптэтэхтэр этэ.

Эһэм икки күөлгэ балыктыра. Соххор дьин күөл кытыгыгар сири табьан бурдук ыһар, түрүнүпүс ололор этэ. Онно биір сыл бурдук, түрүнүпүс наһаа да үүммүттэр. Эһэм бултаабыт балығын, соботун кулуһунга үөлэн баран сойуталлара. Ону таһырдыа омуһаха хатырык үрдүгэр тэлгэтелиир үлэм буолара. Ийэм буоллабына бэйэтин ынахтарын уонна эһэм аах ынахтарын кытары холбоһон ыан, сүөгэйдээн, арыылаан, арыыны оргутан баран тонгоронор уонна байыаннай нолуокка Булаанкыйга киллэрэн туттаралара.

Биһигини эһэбит аахха таһааран баран аҕабыт улахан оҕолорун үөрэттэрэри Сайылыкка кириэн олохсуйбуттара. Өр буола-буола биһиэхэ бурдук, булт этэ, кэһии аҕалан биэрээчи. Аҕалаах ийэбит биһигини үһүөммүтүн кырабытыттан ынах ырга, оҕуруокка үлэтиргэ, оттоһорго бэйэлэрин кытары илдэ сылдьан үөрөппиттэрэ.

Ийэм ыарыһах буолан, ардыгар сарсыарда эрдэ туран ынах ыан баран, оскуолаҕа барарым. Ол да иһин кыра сааспыттан мин холкуос үлэтигэр мүккүлэн улааппытым. Онно кыайан үөрэмэтэҕим. Кэлин арыый улаатан баран, үлэһии-үлэһии киһээһэнни оскуолаҕа Ньурбаҕа 7 кылааһы бүтэрибитим.

1958 сыллаахха аптекаҕа үлэҕэ кирибитим. Өр сыллар тухары кассирдаабытым. Барыта аптекаҕа 38 сыл үлэлээтим. Эдэр сылдьан тугу-тугу үлэлээбэтэхпит баарай? 1959 сыллаахха мобилизационнай лиһини тэрилтэлэргэ биэрэннэр, медиктэртэн түөрт буолан оттуу тыаҕа тахсыбыппыт. 2 кыһыһы Үөдэйгэ ыыппыттар, мин уонна мелиэстэрэ Ульяна Иванова Өнгөлдөөһө оттообуппун. Онтон күһүнүгэр Ньурбаҕа санга кулууп туулуан бүлүүтүгэр эдэр ыччаттар данҕын буорун, бөһүн-сыһыһын ыраастаан таспыппыт. Аны паарка бөһүн хомуйан, уматан ыраастырыбыт.

Бары уопастыбаннай үлэҕэ актыгыбынайдык кыттарбыт. Быыбар хамыһыһыгар талыһан үлэлиир этим. Быыбарга ыалларынан кэрийэ сылдьан испииһэк суруйарбыт, аҕытаасыйа-

лыырбыт. Социалистическай эбэ-һэтилистибэ ылынан сэрии бэтэрээннэригэр ололор сирдэригэр эмтэрин илдээн биэрэрибит. Аны сайын күөх быйан күрээбэр медиктэри кытары холбоһон хас сайын ахсын сопхуоска 60-лыы туонна оту бэлэмнээн туттарарбыт. Күһүнүлүк дүлбэ бэлэмнэһинигэр, хоһуу ходоһуутугар, былаһа быһыһытыгар, хортуоска хостоһунугар, хотон сыбааһыһыгар сопхуоска көмөлөһөр этибит.

Өр сыллаах үлэм сыаналанан "Коммунистическай Үлэ ударнига" бэлиэһин, "Үлэ бэтэрээнэ" мэтээлинэн, өрөспүүбүлүкэтээҕи Аптекоуправление Махтал суруктарынан, грамоталарынан наһараадалаабытым. Сэрии сылларын оҕото буолан, сэрии сылларыгар ыарахан олоһу эппинэн-хааммынан билбит буолан, бу кэлин Улуу кыайыһы үбүлүөйдэринэн сибээстээн, "Дети войны" мэтээлин онгорторон сэрии сылларын оҕолоругар биэрбиттэригэр РФКП салайааччытыгар Г.А. Зюгановка, ыарахан үлэҕэ, ситэ утуйбакка, аанна аһаабакка үлэ үөһүгэр сылдыбыт күлүнэ дьон махталбыт улахан!

40-ча сыл үлэлээн баран боһуоттаах сынныаланна оҕолорбун кытары ололорбун. Түөрт оҕолоолуун, улахан уолум Виктор - биллиилээх туттааччы Шербинингэ уһуулуан туттааччы бэрдэ буолбута. Билигин Дьокуускайга ололор, чааһынай дьонго мас дьизэ тутан биэрэр. Биэс оҕолоох. Оҕолоро бары ыал буоланнар, хос сиэннэрдээх ыал эбэтэбин. Орто уолум Костя Ньурба ололорбута, 2 оҕолоох, кыра уолум Сережа үөрэх туттарса сылдьан Дьокуускайга ууга дэннээннэр оҕо сааһыгар олохтон туораабыта. Оһоһос түгэһинэри оҕом - соһотох кыһыһым Шура Аптекаҕа үлэлиир. Кэргэнэ Осип Акимов көтөр фабрикагыгар үлэлиир, инженер.

Үлэһии-үлэһии түөрт онтан тахса сыл сүөһү тутан кэлиим. Аҕабыт Семенов Николай Семёнович (Чыгычаах, үлэ бэтэрээнэ, норуот ырыаһыта) амарах аҕа эрэ буолбакка, турбат-олорбот хоһуун үлэһит киһи этэ. Оҕолорбунаан бары биіргэ холбоон сайын аайы от оттоон, өрөбүлэ сох сүөһү көрөн, көтөр иитэн, кыра сыанаҕа дьон бөһүнү үтүнэн, сүөгэһинэн, этинэн-арыһынан аһатан кэлиим...

Биһиги туйахпытын хатаран оҕом Шура, күтүөтүм Осип үлэһии-үлэһии ынах сүөһүлэрин көрө-харайа, аймахтарын үрүн аһынан, идэһэ этинэн харайа сылдьалларыттан үөрөһөн. Бэйэм билигин даһаны быар куустан баран ололорбуппун. Оҕолорум ыан киллэрибит үүттэрин сэлпэрээтэргэ эрийэн, сүөгэһидэрин, арыыларын астыыбын. Күнүс эбиэккэ, киһэ үлэттэн илистэн кэлэллэригэр үчүдэрин, аһылыктарын астаан тоһуйабын.

Кырдыга даһаны биһиги Эдьийбит Евдокия Семеновна кыра сааһыттан үлэҕэ киіллиһин, үлэни өрө тутан 85 сааһыгар сирлэкэй соһус сэбэрэлээх тийэһин кэллэ, эбэтэр аҕатын сааһын сааһаата. Аҕата Сэмэн бу орто дойдуга 85 сыл ололор ааспытта. Ол былаһын тухары үлэттэн илиитин араарбатаҕа, табаағы тардыбатаҕа, аһы аска уймаамтатаҕа. Үйэлээх сааһыгар чөл олоһу тутуһан үһүн үйэлэммит оҕонньор.

Аҕатын сааһын сааһаммыт эдьийбит Евдокия Семеновна оҕолоругар, сиэннэригэр кыра эрдэхтэригэр үлэни таптаан, үлэ киһини киэргэтэр, үлэ киһини үһүн үйэлиир дьин мэлдьи такайар.

Дэ итинник сырдык өйдөөх-санаалаах ытык-мааны Эдьийбитин Евдокия Семеновнаны 85 сааскын туолбут аанһыһын күнүнэн бары балыстарың, аймах-билэ дьоннорун алгыстарын тиэрдэбит.

Кэрэ сэбэрэһин кэһиннэр-бэккэ 90 сааһы куоһаран 100 сааска диэри оҕолорун, сиэннэриң, хос сиэннэриң сылаас хоннохторун анныгар дьолунан толору олоһу ололордуу дьинбит.

Комментарий

Олус элбэх аймаһынаннаах 20-с үйэҕэ төрөөн-үөскээн ааспыт аҕаларбыт, ийэлэрбит, эһэлэрбит-эбэлэрбит 60-75 сыл эрэ орто дойдуга ололор ааспыттара. Алдыр-хайдаах сэрии оҕуруу күс киһи олоһун илдэ барбыта, аас-туор олох үйэлэрин кылгаһыта чуолкай. Ол үрдүнэн Сото Уйбаан оҕолоруттан Басхарыя Ылдьаа, Кынат Уйбаан, Нонноо Дьөгүөр 80-гар диэри, оттон бүгүңнү уочаркам дьоруойун аҕата Сайгылла Сэмэн 85 сыл ололор ааспытта. Сото Уйбаан сыдыаннарыттан бүгүн ситэтэ суох дааннайдарынан 7 киһи 80-рын аһан, сорохторо 90-гар чуһаһабыт ытык кырдыҕастар баалара киһини үөрдэр.

Сото уола Кынат Уйбаан уола Николаев Иосиф Иванович Антоновка ололор, спортсмен, физкультура учуутала, 88 саастаах. Сото кыһыһа Балбаара сиэнэ, сэриигэ баран өлбүт Макаар уола Семенов Дмитрий Макарович Хорулаҕа ололор, тыыл бэтэрээнэ, 88 саастаах.

Сайгылла Сэмэн 2-с кэргэнигэр улахан кыһыһа Евдокия Семеновна 85-һэ. Киһи иккис кыһыһа Иванова Вера Семеновна - ветврач идэлээх, Ньурбаҕа эбээ-хос эбээ буолан ололор, 82-лээх. Сайгылла Сэмэн итиллибитинэн сиэнэ Николаев Иван Ильич Ньурба ололор, 85-һэ.

Саттаа Мэхээлэ кэргэнэ Маайа, сиэнэ Афанасьев Василий Афанасевич Ынахсыт бөһүөлөгэр ололор, инженер-механик идэлээх, 85-86 саастаах. Саттаа Маайатын иккис сиэнэ Сүлбэ ололор, агроном үөрэхтээх Петрова Светлана Гаврильевна, 80 саастаах.

Олох барахсан киһиэхэ биірлэ эрэ биіриллэр. Ол да иһин буолуо, олохтон салгыбыт ким да суох. Кэһинибит уһаата, иннибит кылаһаата дьин татым санааны хоннолорбуппун. Олох дьолун сомсо, олох онгоһотугар ололор сүүс саас сүүрүгүн өксөйөргө дьулуһабыт. Саастаах дьоннор итиллибит биір - оҕо эрдэхпиттэрин үлэни таптаан, үлэҕэ киіллиһин, үлэни үңгөр таңара онгоһон ололорон күүспүт-кыахпыт баарынан үлэлээн, айан-тутан кэллибит. Үлэ дьонно дьин үтүө ааты чистээхтик сүгэбит! Санаабыт модьу. Сүн-һүбүт көнө, өссө да үһүннүк ололорго, сарсынһыга эрэлбит улахан!

Аҕыс уонча сыл кырыа хаарын Санныга түһэрэн уулардыбыт Сайыһыңы этиннээх самырыга Сааскы, күһүңнү садырыһын уутун Сардырбааччы кэстэхпит буолуо.

Аҕаларбыт, убайдарбыт Аҕа дойдуларын көмүскүү Арбаангы илиһиги боруннарга Атаарыллан барбыттарыгар.

Ийэлэрбитин, эһэлээх эбээлэри итинник кытары Ириннэх саастарыттан Холкуос хотонугар, бааһынагыгар Холу таһынан үлэлирибит.

Или үлэтигэр киіллиһин Эйэлээх олоһу уһансыһыт Кэһчээри ыччатың кэскилин Кэһтибэт курдук түстээтибит.

Олох муударанын мунһуһумут Оҕонньор, эмээхсин буоллубут Оҕолорбут, сиэннэрибит туһа дьин Ололорон, айан-тутан кэллибит.

Кырдыр саас кыраһата Кыламанна, чанчыкка ололдо, Хап-хара сүһуохпут, баттахыһыт Хамыйаһаан курдук манхайда.

Олоруохпут өссө да үһүннүк Олох дьолун сомсоммут Оҕолорбут айаннар аартыгар Суолдьут сулус буолуохпут.

Уйбаан НЬУКУЛААЙАП-Сиэн Дьыһайап, суруналыһы, уопастыбанһык.

Дойдубуттан отучча снл тэйн баран, ор снлларга биор сопхуоска биоргэ алтынн үлэлэбит киһинн көрсөн истинник кэпсэ-тэн, ааспыгы ахтынн, чачы үчүгэй түгэн көстөн, бу кыра ахтыны суруйарга санан-ным. Баһылай миигиттэн лаппа балыс да буоллар, барыны бары билэринэн, өйдүү снлдыарынан, билэринэн-көрөрүнэн миигин салыннарда, сөхтөрдө.

Урут биор кэмгэ үлэлиирбит сабана манник түгэн көстүбэтэ хомолголоох. Билигин кэлэн биллэххэ, дьылдабыт, ааспыт обо сааспыт майгыннаһар эбит. Мин үстээхпиттэн ийэтэ, сэтгэлээхпиттэн афата суох тулайах хаалбыт буоллахпына, Баһылай афата кини төрүүр сарсыардатыгар - 44 сааһыгар, ийэтэ кини балтараа сааһыгар эмие сэллик ыарыыттан күн сириттэн үс офону тулайах хаалларан күрэнээхтиир. Бу иннинэ үс уол, биор кыыс олох кыра саастарыгар өлөөхтөөбүттэр. Эдьийин Машаны - 12 саастаах кыысчааны Аранастаах детдомугар, убайын Софрону - 5 саастаах уолчааны Куочай обо дьизитигэр биэрбиттэр. Оттон 1,5 саастаах Васяны Нурбатаабы обо дьизитигэр олохтообуттар.

Баһылай дьолугар эбитэ дуу, обо дьизитигэр киирэн 2 эрэ ый буолбут офону, кини саастыылааба уол офолоро өлбүт Антоновка олохтоохторо Тимофеевтар диэн ыаллар ылбыттар, улаатыннарбыттар, үөрэттэрэн үлэһит онгорбуттар. "Үөрэхпэр мөлтөх этим, икки снл кылаастарбар хаалтылаан, "0" кылаастаах буолан, 13 снл үөрэнэн 10 кылааһы 20 саастаахпар бүтэрбитим", - диэн Василий Иванович күлэ-күлэ кэпсиптэр.

Иппит дьонноро сүөһүлээхтэрэ үһү. Онон Вася олох кыра сааһыттан ынабы ыырга, дьэ ис-тас үлэтин барытын үлэлииргэ үөрэммит. 1969 снллаахха Дьокуускайдаабы тыа хаһаайыстыбатын техникумугар киирэн кэтэхтэн үөрэнэн 1973 снллаахха бүтэрбит. 1970 снлтан, икки снл Киин отделение плембирегээдэтигэр ыан-ныксытынан киирэн инники дьылбатын онгостубут.

Оскуолаа үөрэммит снлларбыттан мин ордук Убайаан оскуолатыгар үөрэммит снлларбын чабылхайдык өйдүү-саныы снлдыабын. Мэник-тэник обо сааспыттан офоньор аатырыахпар диэри оскуолаттан күтүм-сүрүм арахса илик. 40 снл ыстаастаах учууталбын. 1964 с. Убайаан абыс кылаастаах оскуолатын иккис ыһуһунан бүтэрбиһин бэ-бэһээ курдук саныбын.

Олохпутугар тус суолбутун булунарбытыгар олукур уурбут, түөрэх кэбиспит, туску көтөхпүт дьонунан учууталларбыт барах-сагтар буолаллар. Ол курдук обо бастын дофорунаан, сүбэһитинэн тустуу уопастыбаннай тириэньэрэ, история учуутала Семенов Петр Николаевич буоларын тоһо-боллоон бэлиэтибин. Кини чуолаан мэник-тэник офолору кытта үлэлээрэ, үтүө-бэ, кэрэбэ угуйара, уһуйара. Спорт талааннаах тэрийээччитэ, физрук Корякин Василий Гаврильевичтын уроук таһынан үлэни диринник хорутан, инникини толкуйдаан, иитэр хайысхалаан ыталлара, спордунан дьарыктаныы маассабы буоларын хааччылаллар.

Хатыы, Маалыкай, Ынахсыт, Нурба 1 №-дээх, Нурбачаан, Күндээдэ, Марха, Чаппанда оскуоаларын кытта тустууга табаарыстыы көрсүһүлэри, дофордоһуу биэчэрдэрин өрө көтөбүлүүлээхтик ыталлара. Бу барыта офону иитии үлэтигэр улахан көдүүстээбэ. Бэрээдэги тостуура кэһии тахсыбат этэ, иирсээн, охсуһуу, атааннаһы туһунан санаабат да этибит. Дофордоһуу, өйдөһүү төрүтэ ол кэмгэ силис тардан үөскээбит эбит, ол иһин би-

- Үлэ сыла -

Киһиэхэ барытыгар бэриллибэт дьобур

Плембирегээдэ биригэдьириинэн Петр Гаврильевич Илларионов оччолорго үлэлиирэ. Баһылай онно үлэлээтэбин снл, хас биирдии ынабыттан иккилии тыһынчаттан тахса киилэ үтүү ыыры ситиһэн, өрөспүүбүлүкэтээби иккилии тыһынчалаах киирбиини ситиспит эдэр ыанныксыттар сүлөөттэригэр Нурба оруйуонуттан софотобун баран кыттар чиескэ тиксибитэ. Манна дафатан эттэххэ, "Нурба" сопхуоска 1962 снлтан уолаттар ыанныксытынан үлэлээһиннэрэ киэнник тэнийбит сирэ. Өрөспүүбүлүкэбэ киэнник сурафьрыбит Семен Никифоров, Николай Васильев, Эдуард Михайлов, Александр Филиппов курдуктар чулуу дьон үлэлээн ааспытара.

Үөрэбин бүтэрэри снлдыар бастын ыанныксыты Василий Тимофеевы 1972 снллаах күһүн Нурбачаан отделениетын Сүлэтээби биригээдэтигэр биригэдьириинэн үлэлэтэ "Нурба" сопхуос салалтата таһаарар.

1972 снллаахха Бүлүү сүннүн оруйуоннарыгар улахан кураан буолбута. "Нурба" сопхуос 1972-73 снллардаабы кыстыкка сүөһү аһылыгын 40-ча бырыһыана эрэ бэлэмнэммитэ. Ол сабанаабы оруйуон салайааччылары: райком 1 сэкирэтээрэ П.М. Герасимов, райсовет бэрэссэдээтэлэ Н.Н. Лыткин сатабыллаах салалталарынан, оруйуон чулуу үлэһит дьоннорун түмсүүлэринэн ол ыарахан кыстыгы, эккэ-үүккэ тиксэр бары былааннаах соруудахтары оруйуон толорбута. П.М. Герасимов - мелиорация министириинэн үөһэ тахсыбыта. "Нурба" сопхуос дириэктэрэ М.А. Григорьев Нурба райкомун 2 сэкирэтээринэн, партком сэкирэтээрэ В.С. Семенов - партия райкомун эппиэттээх үлэһитинэн өрө таһаарыллыбыттар.

Мин ол снл орто анал үөрэби бүтэрэн "Нурба" сопхуоска үлэлээбит буолан, ону чуолкай өйдүүбүн. Ол снл оруйуон бары үлэһиттэрэ өрөбүл диэни билбэтэхтэрэ. Хас өрөбүл аайы, сүөһүгэ эбиискэ аһылыгы бэлэмнээһингэ маассабы тахсыылар буолаллара: харыйа, бэс, талах, дулба бөбө кэрдиллибитэ, лабыкта бөбө хомуллубута, бэлэмнэммитэ. Оннук ыарахан кыстык уонна хаһан да буола илик; буолбатар хан-нык...

Василий Иванович оччолорго баара-суофа 22-23 саастаах уолчаан, дьэ оннук ыарахан кыстыкка үлэтин сабалаан, салайар үлэбэ мангайгы сүрэхтэниитин ааспыта. Дьэ, онно көстүбүтэ, кини төрөөбүт түөлбөтүн дьоно, ыраах-чугас, хаан-уруу аймахтара өйөнөнөр, ыарахан кэмгэ сүбэ-ама биэрэннэр, күүс-көмө буолан үлэ киэн аартыгар уолларын инники суолун арыы-быттар. Сүлэлэр ол снл түмүүнүн, биригээдэ үрдүнэн хас биирдии ынахтан 1761 киилэ үтүү ыыры ситиспиттэрэ.

Василий Иванович Сүлэбэ үлэтин сабалаырыгар уонна кини онно үлэлиирин устатыгар улахан өйөбүлү онгорбут аба табаарыстарыгар: В.К. Афанасьеваба (наставник), М.Т. Кушатоваба (партгруппорг), Н.М. Семеновка (местком) мунгура суох махталын биллэрэр. Уопсайынан да эттэххэ, бары дьон билэринэн, Сүлэ олус түмсүүлээх, үлэһит дьоннордоох нэһилиэгинэн аатырара. Мин дойдубар үлэлиирим тухары Сүлэбэ мэлдьи үөрүүнэн тахсарым, дьонун-сэргэтин кытта кэпсэтэрим. Дьэ билингитин билбэтим, снлдыбатах быданнаата, билэр да дьонум афыйаатаба буолуохтаах.

Эппит түү курааннах буолбатын наада-тыгар тоһофолоон бэлиэтээтэххэ: кинилэр 1978 снл Арасыйыаба, 1979 снл Сэбиэскэй Сојууска бастаабытара. 1981 снллаахха "Нурба" сопхуос дирекциятын, парткомун, профкомун уураахтарынан Сүлэ биригээдэтигэр "Коммунистическай Үлэ биригээдэтин" аатын ингэрэн туран, үйэ-саас тухары харыйыга Кыһыл Знамя бэриллибитэ да үөһэ этиллибиттэри туоһулуур. Сүлэлэр 1981 снл түмүүнүн хас биирдии ынахтан 2347 киилэ үтүү ыаннар, оруйуонна хаһан да ситиһилибэтэх рекорднай көрдөрүүнү олохтообуттара. Кини отделение плембирегээдэте 1976 снллаахха эрэ 2284 киилэ үтүү ыыры ситиспитэ.

Василий Иванович үлэттэн олох эрдэ, 56 сааһыгар, туораабыт. Тофотун эппэт. "Дьон отой үлэлээбэт буолбута", - диэн, биор тыһынан быһаарар. Тэрийэр-салайар үлэбэ улахан дофурдаах киһини сатаан туһаммалатахара хомолтолоох. Мин өйдүүр-бүнэн биригэдьириинэн 34 снл энкилэ суох үлэлээбит киһи афыйах буолуохтаах. Ол эрэн ханнык да аакка-суолга, нафараадаба тиксибэтэбэ - киһиэхэ өйдөмөт. Үлэтин көрдөрүүтэ мэлдьи үрдүк. Быйылгы бэлиэ сылга, итинник үлэһит, Саха АССР уонна тыа хаһаайыстыбата 100 снллаах үбүлүүнүн бэлиэлэргэ тиксибэтэ.

Василий Иванович быйыл 75 сааһын бэлиэтигээх, ити албас көнөр ини - диэн эрэниэби бафарыллар. Быйыл биллэриллибит Үлэ сылыгар итинник үлэһит дьоннор хайаан да сыаналаннахтаахтар.

Бу көрсүһүүгэ мин сөхпүтүм баар: Василий Иванович, бириэмэлэммичэ, бэрт дьикти дьыаланан дьарыктанар эбит. Оруйуон биллэр дьонун үксүн, бири эбит буолбатах, төрүүчүлэрин: хантан хааннаах-таарын, хас снллаахха төрөөбүттэрин, ааттарын, афаларын аатын, араспаанналары, тугу үлэлээбиттэрин барытын сурук-

ГОД ТРУДА
В РЕСПУБЛИКЕ САХА (ЯКУТИЯ)
2023

тан аафар курдук кэпсээн улаханник сөхтөрдө. Бэйэтин төрөөбүт, үлэлээбит түөлбөтүн эрэ буолбатах, оруйуон дьонун үксүн, ону тэнэ оруйуонна буолбут бары түгэннэри билэр. Хас да кинигэни суруйбут, бэчээккэ биэрэри бэлэмни снлдыар эбит. Кинигэ таһаарааччылар, элбэх киһи, Василий Ивановичтан туһаммыттар. Ол да иһин буолуо, бэйэтэ кинигэ таһаарарга холломмут.

Баһылай итинник эриэккэс дьобурдаабын мин сага биллим, сөхтүм. Буолар да эбит, киһи араас дьобурдааба. Урут дойдубар үлэлиир кэммэр, кини ыанныксытыгырын ынахтара хаһан, ханник офолом-мутун, хаһан төһө киилэ үтүү биэрбитин, хаста төрөөбүтүн ааба билэрин улаханник сөбөрүм. Антоновкаба ыалларын ынахтарын эмие ааба билэрэ.

Дьэ билигин бириэмэлээх, куоракка олорор. Окко-маска наадыйбат. Төһө да бафарбатар сүөһүтүн эспит. Антоновкаба кэтэх сүөһүлээх дьон сүөһүтүн көрөр кэпэрэтиип баара буоллар, дэлэбэ дафаны Василий Иванович сүөһүтүн эһиэ суохтаах этэ.

Өг үнүүлээх элбэх хоһуулаах нэһилиэк Нурбаба - Октябрьскай нэһилиэк эрэ. Эстибит "Нурба" сопхуос бырафьлыбыт хотонноро Антоновкаба элбэхтэр. Үтүөкэннээх сайыллыктар эмие бааллар. Бу туһунан Нурба салалтата толкуйдуура буоллар сүөһү ахсаана элбэ, ас-үөл дэлэ-ийэ, элбэх ыал кэтэх сүөһүлэниэ этэ.

Василий Иванович үс кыыстаах, икки кыһа - иккилии үрдүк үөрэхтээхтэр, былдыаһыкка снлдыар исписэлиистэр. Оччу-гуйдара - быраас. Кэргэнэ билэсэр идэлээх. Билигин снэн көрсө-көрсө көмпүүтэргэ төһөнү бафар бэчээттиир кыахтаах үһү. Онон ити Баһылай бафарбыт бафата, кинигэлэрэ бэчээттэнэригэр эрэл улахан.

Мэнээк киһиэхэ бэриллибэтэх дьобуру туһанаахха, киэн аранга дьон билиитигэр-сэгээригитигэр таһаарыахха диэн, 70 снл үстата кыраалаан суруйбут оруйуонум хаһыатыгар суруйарга холлонум. Эдэр дьонно - кэлэр көлүөнэбэ кинигэ улахан туһалаах буолуоба. Ким төһө кыахтаабынан кинигэ тахсарыгар көмөлөһүөбүт диэн биор дойдулаахтарбын ыгырабын.

Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ытык кырдыабаһа, Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бочуоттаах бэтэрээнэ, Октябрьскай нэһилиэк уонна Нурба оруйуонун Бочуоттаах олохтоофто, Гражданскай килбиин, Саха АССР уонна Саха сирин тыа хаһаайыстыбатын 100 снллаах анал бэлиэлэрин хаһаайына, төрөөбүт оруйуонугар 59 снл быыстала суох үлэлээбит үлэ-тыыл бэтэрээнэ Ян ЯКОВЛЕВ.

- Оскуола -

Учууталга махтал

ниги көлүөнэ олус эйлээхпит.

Петр Николаевич өрөспүүбүлүкэбэ көнүл тустуу бастакы тириэньэрдиттэн биирдэстэрэ. 1960-с снлларга энтузиаст учууталлар, көнүл тустуу уопастыбаннай тириэньэрдэрэ: Маалыкайга Кузнецов Василий Николаевич, Мархаба Никифоров Афанасий Иннокентьевич, Күндээдэбэ Угапьев Семен Егорович, Нурбачаанга Тихонов Степан Никитич, Нурба 1 №-дээх оскуолатыгар Петров Гаврил Иванович айымнылаахтык үлэлииллэрэ, офолору, эдэр ыччаты түмэллэрэ.

Биһиги тириэньэрибит Петр Николаевич бу тириэньэрдэри кытта өйдөһөн-өйөһөн тустуу сайдарыгар улахан үтүөлээх. Көнүл тустуу секциятыгар тустуон бафалаах офолору барыларын хомуйан, түмэн, биор санааба киллэрэн тустуу кистэлэннэригэр уһуйара, киһилии снэргэ-майгыга иитэрэ. Офолор дьизэлэригэр снлдыан, олорор усулуобуйаларын сиһилии билсэрэ, төрөппүттэрин кытта биор өйгө-санааба киирэн, дофорунаан иитии үлэтин ымпыгар-чымпыгар киирэн үлэлээрэ. Офолор Петр Николаевичи өрө туталлара, саамай чугас киһилэринэн аафаллара. Бу кэмгэ Убайаан оскуолатын көнүл тустуу тыһынан олороро, мэниктиир, тэбэнигирэр да бириэмэ орду-

бата. Араас омукур офолоро биор санаанан, дофордоһон көбүөргэ кыайы туһугар түмүллэллэр. Бэйэ-бэйэлэригэр көмө, дурда-хаха буолар биор сомофго күүс үөскүүрэ, кэлэктиипкэ олоро, үлэли үөрэнэр үөрүйэх бу кэмгэ түстэммитэ.

Ол курдук, поляк Андрей Аполинскай, нууччалар Толя Дягилев, Витя Селянин, Кеша Залуцкай, буряттар Толя, Коля Шангаевтар, сахалар: Слава Иванов, Володя Аммосов, Валерий Васильев, Юрий Лазарев, Коля Михайлов элбэх ситиһиилэммиттэрэ. Өрөспүүбүлүкэ чөмпүйөөннэрэ, призердара үүмүүттэрэ. Коля Михайлов Арасыйыаба миэстэлэһэн Сэбиэскэй Сојуус чемпионатыгар кыттыбыта. Толя Дягилев өрөспүүбүлүкэ хас да төгүллээх чөмпүйөөнэ буолбута, Арасыйыаба эдэрдэргэ миэстэлэспитэ, Сэбиэскэй Сојуус көнүл тустууга маастара буолбута.

Элбэх обо уһуйааччыларын утумнаан педагог идэтин талан ыччаты иитиигэ үөрэтигэ бэйэлэрин кылааттарын киллэрэллэр. Холобур, Иванов Святослав Дамдинович - Нурба детдомун итиллээччитэ, Павлодарскай пединститутт ыпускнига, Сэбиэскэй Сојуус көнүл тустууга маастара, ССРС тыа сиринээби эдэр ыччаттарга чөмпүйөөнэ, Аллараа Халыма обо спортив-

най оскуолатын дириэктэринэн уонунан снлларга таһаарылаахтык үлэлээбитэ, СӨ үөрэбириитин туйгуна, СӨ физическэй култууратын уонна спордун туйгуна, Андришкино снлиэниэ бочуоттаах олохтоофто.

Лазарев Юрий Афанасьевич - РФ үөрэбириитин туйгуна, РФ үтүөлээх учуутала, СӨ учууталларын учуутала, көнүл тустууга, хапсабайга оруйуон элбэх төгүллээх чөмпүйөөнэ, призера. Нурба техничкэскай лиссиейгэр физика учууталынан айымнылаахтык үлэли снлдыар.

Олоххо миэстэбитин буларбытыгар, дьону кытта тэнгэ үлэлээн-хамсаан снлдыарбытыгар олукур уурбут, түөрэх кэбиспит, эрэл санааны иппит уһуйааччыбытыгар, Петр Николаевич Семеновка махталбыт мунгура суох! Петр Николаевич Семенов - СӨ физическэй култууратын уонна спордун үтүөлээх үлэһитэ, "Арасыйыа физическэй култууратын уонна спордун сайдытыгар кылаатын иһин" бэлиэ хаһаайына, Нурба улууһун уонна Таркайы нэһилиэгин бочуоттаах олохтоофто, "Нурба улууһун чулуу спортсменнара", "Звезды Нюрбинского бокса" диэн кинигэлэр ааптардара.

Ким да умнуллубат, тух обо умнуллубат. **Махталы кытта итиллээччитэ - Арасыйыа үөрэбириитин туйгуна, СӨ учууталларын учуутала, СӨ үөрэбин үтүөлээх үлэһитэ, СӨ үөрэбириитин тиһигин бочуоттаах бэтэрээнэ, Нурба оруйуонун Бочуоттаах гражданина Сэмэн Акымабыс БАТАКАИП.**

Муусустар 2 күнүгэр, күлүм-чабыл уотун ыһар, сандаарар күннээх сааскы күн, "Аҕа күнүн" бэлиэтибит. Бу бырааһыннык бас-такы бэрэсидьиэн М.Е. Николаев ыйаабынан 1999 сыллаахха олох-томмута. Аҕа күнэ - бигэ туруктаах, эйэлээх дьэ кэргэн бырааһынныга.

Саха киһитэ барахсан бу тыһыс айылҕалаах Сахабыт сиригэр бэйэтин кыабынан дьэ-уот тэринэн, оҕо-уруу тэнитэн, иитэр сүөһүнү күрүөлээн үйэлэри унуордаан кэллэбэ. Ыал аҕата дьэ кэргэн туллар тутара, үрдүк өһүөгө. Кини бу олоххо иллээх дьэ кэргэн, оҕо-уруу сайдар, үүнэр олуга.

Саха сиригэр норуот инники кэскилигэр ураты сыһыаннаах бэлиэ күн - Аҕа күнүн чэрчигинэн, аҕа уонна уол оҕо кыттар "Аҕа күрээбэ" күрэхтэһии сыллата ытыллан кэллэ.

Ньурба оройуонун Хангалас нэһилиэгиттэн быйыл Таатта оройуонун Туора Күөл нэһилиэгэр ытыллар өрөспүүбүлүкэтээ-би XXIII Аҕа күрээбэр биһиги нэһилиэкпит бастыҥ ыаллара Никифоровтар дьэ кэргэн аҕа баһылыга Николай Владимирович уолунаан Михаилыын кытта барыахтара. Кинилэр кулун тутар 24 күнүгэр ытыллыбыт оройуоннаабы Аҕа күрээбин кыайылаабын тахсан, улуус баһылыга туруорбут "Регулмо" мотоцикл бириис ылбыттар. Уратыта дьэ биһир дойдугаахтарбыт бу күрэххэ үһүс сылын кыайылаабын тахсан, чакчы да кыахтаахтарын көрдөрөн кыайы өрөгөйүн өссө төгүл билбиттэрэ буолар.

Алта оҕолоох ыал ийэтэ Улита

Саха аҕатынны сэмэйдик, чуумпутук, эрэмлээхтик таптыгыт

Васильевна, аҕалара Николай Владимирович иккиэн олохтоох оскуола үлэлиилэр. Дьоммут быйыл аны эбээ, эһээ буолар үөрүүтүн биллилэр. Үлэлэрин таһынан бу сыллар тухары иккиэн нэһилиэккэ ытыллар бары уопастыбаннай үлэлэргэ тутуах кытааччы, тэрийээччи ыаллар. Николай Владимирович нэһилиэк аҕаларын түмсүүтүн салайан үлэлэтэр, нэһилиэк Сэбиэтин депутата, Улита Васильевна олоһор түөлбөтүн салайааччыта, нэһилиэк сэбиэтин депутата. Алта оҕолоох эдэр ийэ бириэмэтин сөпкө аттаран, таһыттан көмөтө суох барытын ситэрэ-хоторо сылдырыттан арыт сөбө саныгыт. Сүөһү-ас тутан, эбии дохуот киллэринэн, ону сэргэ уолаттара олох кыра

саастарыттан окко-маска үлэлэ-һэн, сүөһү көрсөн тутуах көмө

- Тыя сирэ -

дьон буола улааттылар.

Уолаттар бары оскуолаба ки-рээт, тустуунан дьарыктанан бар-быттар. Бу өттүнэн нэһилиэкпит спорка тренера, Арасыйыа кө-нүл тустууга спорка маастара Ва-сильий Васильевич Алексеев уолаттары утумнаахтык дьарык-таан Никифоровтар түөрт уола-тара тустууга элбэх ситиһилэ-нэн, оройуон, өрөспүүбүлүкэ чийин элбэхтик көмүскээн кэл-лилэр. Никифоровтар дьэлэрин биһир муннугун оҕолорун спорка ситиһилэрин наҕараадалара, кубоктара кэрэхэлиир. Түөрт уол кэнниттэн төрөөбүт кэтэһилээх кыргыттар Николина 2 кылаас үөрэнээччитэ, кыра кыыс Каро-лина уһууаан иитиллээччитэ.

Дойдуларын аатын ааттата

сылдар, Никифоровтар дьэ кэргэттэригэр төрөөбүт нэһи-лиэккит, кизг Ньурба аатын аат-тата бэйэбит олоххо, үлэбэ холо-бургутун көрдөрөн, ситиһилээх-тик кыттан, айангыт суола ал-гыстаах буоллун дьэ баҕа санаа-бытын тиэрдэбит!

Ытыктабыллаах аҕалар, бу күн эһиэхэ истин махтал тылларын анаан туран, булугас өй, күүстээх санаа, инникигэр эрэл, чөл олох, чэгиэн-чэбдик турук, мындыр толкуй, эрэллээх доботтор, тап-талаах кэргэн, иллээх дьэ-кэр-гэн куруутун тулабыгыгар баар буоллуннар дьэ баҕа санаа-бытын тиэрдэбит.

Мария НИКОЛАЕВА,
библиотекар.

- Редакция почтата -

"Ыллык" литературнай айар түмсүү

дьыллара этэ.

Онтон Людмила Васильевна Ефремова библиотекардыр кэм-игэр Маар айар куттаахтара ба-ры мустан хоһоон, ырыа ааҕан истэрбит, сылаас алаадылаах, итии чээйдээх истин көрсүһү-лэри ытарбыт. Ол үгэспитинэн сибилгингэ диэри бары санаан мустабыт. Өссө билигин ким са-наалаах кинигэлэрин бэчээттэ-тэн, малааһыннаан үөрүү-көтүү боулабыт".

Айар түмсүүнү өр сылларга бочуоттаах сынныланга тахсан баран, саха тылын учуутала Ет-янова Дарья Андреевна иилээн-са-ҕалаан илдэ сылдыбыта. Хас көрсүһүү айы наһаа интэриэһи-нэй бэсидэлэри онгороро, саха суруйааччыларын туһунан элбэ-хтэ кэпсиэрэ, хоһоонго этиини оноруу араас ньымаларыгар үөр-тэрэ. Оскуола үлэли сылдан айар дьобурдаах оҕолорго түмсүү

тэрийэн ситиһилээхтик үлэлэ-битэ. "Санаам сыккыстара" дьэ хоһооннорун хомуурунньугун 2006 с. бэчээттэппитэ. Билигин Дайаана дьэ ааттанан айар кут-таах ытык мааны хоһоонньутунан биллэр.

"Ыллыкка" мунгутаан 26 айар дьобурдаах дьоммут мустан аас-пыттар эбит. Хомойуох иһин би-лигин сорохторо биһиги кэксэби-тигэр суохтар. Кинилэргэ анам-мыт ахты кизһэтигэр кэлбит дьон саныылара буолуо. Сорох-тор аҕыах экземплярнаан оҕо-лоругар эрэ анаан бэчээттэппит-тэрэ. Кинилэри көрсүһүүгэ ыҥы-ран билиһиннэрэн испиппит. Аны ыраах олоһор биһир дойдугаахтарбытын кытта эмиэ ситим-итин быспапыт. Кинилэр дой-ду ахтылганын, Дьонкуудэ Эбэ туһунан, дьонноругар анаабыт дууна ийиттэн тахсыбыт хо-һооннорун, оҕо саастарын, эдэр

эрдэхтэрин санаан сурукка суру-йан кинигэ ынан бэчээттэтэн таһаараллар. Ол курдук барыта холбоон 20-тэн тахса буолла.

"Ньурба уоттара" түмсүүгэ эмиэ көхтөөхтүк кытталлар. Хас сылын айы "Ньурба көмүс кү-һүнүгэр" эмиэ кириэрбит. Аман өс күрээбэр урут үстүү буолан кыт-тыбыттар уонна Капустин П.В., Иванов В.П. Дьокуускайга ти-ийэн күрэхтэһэн анал ааты ылан кэлбиттэрэ. Интэриэһинэй көр-сүһүлэри тэрийдибит. Оройуон хаһыатыгар кэпсээннэрэ бэчээт-тэнэн тахсаллар. Кинигэ сүрэхтэ-ниитин үрдүк таһымна ытабыт, сорохтор ыһаах кэмизгэр эмиэ ыттан турабыт. Истин ийиһилээх хоһооннорго мелодия айан ырыа ынан көтүтөн ыллыы сылдыл-лар. Ол курдук Марианна Ходжи-кулиева "Үбүлүөй ырыата" дьэ хоһоон Маар гимна буолбута, элбэхтэ ылларан.

"Ыллык" литературнай айар түмсүү сыала-сорууга: поэттар, су-руйааччылар хайа да кэмгэ но-руот дьылбатын түстэһэр сырдык-ка, кэрэбэ тардар аналлаахтар. Ол иһин айар куттаах, сырдык ыра-лаах үтүө-мааны дьоммут ыллык-таах ыраларын ычакка тириэр-дии. Эдэр ыччат өйө-санаата, сизэрэ-майгыта чөл буоларыгар олук уруу.

Уран тыллаах, өркөн өйдөөх, ыллыктаах санааларынан ыччаты өйүүр, түмэр аналлаан, олоххо көхтөөх, айар куттаах ытык-маа-ны дьоммутунан киэн туттабыт.

Үөрүүнү үксэтэр
Кэрэни кэрэхсиир
Утүө санаабыт
Үүнэ-үрдүү туруохтун!
Илдэ сылдар ийиһигит
Илгэ-бийан эгээрдэннин
Ыллыыр-туойар дьобургут
Ылмы буолан ыккастастын!
Айар талаангыт аргыстаннын
Уруй-айхал буоллун!

Бэчээккэ бэлэмнээтэ
Маардаабы библиотека
сэбиэссэйэ,
"Ыллык" түмсүү салайааччыта
Варвара САМСОНОВА.

- Год педагога и наставника в РФ -

Обрели бесценный опыт в своей работе

этого союза, и это мое первое участие в столь масштабном мероприятии. Мне довелось воочию увидеть именитых деятелей культуры и искусства Ларису Александровну Неменскую, Бориса Михайловича Неменского, Горяеву Нину Алексеевну. В первый день прошли круглые столы по проблематике художественного образования по направлениям: "Общее образование", "Дополнительное и предпрофессиональное образование", "Среднее и высшее профессиональное образование", "Дошкольное образование", "Курсы повышения квалификации". Каждый участник форума выбрал секцию по своему усмотрению. Я приняла участие в круглом столе "Дополнительное и предпрофессиональное образование". Участники поделились своими мнениями и предложениями, образовательные организации провели презентации опытов методической и проектной деятельнос-

ти. Было очень интересно и познавательно. После обеда прошла церемония награждения. По итогам 2022 г. были отмечены лучшие работники, внесшие свой вклад в развитие года художественного образования.

Во второй день форума прошло НПК "Наставничество в освоении культурно-исторических ценностей в процессе художественного образования". Приняла участие секция "Профориентация в современном художественном образовании". Было заслушано много докладов, поделились своим опытом работы. Я выступила с докладом "Неделя художника. Профориентационная работа с учащимися ДШИ".

На третий день для нас был организован День открытых дверей. Мы посетили образовательные площадки г. Москвы. Я вместе с другими участниками НПК побывала в Московской художественной промышленной академии им. Струганова. В ходе очень интересной экскурсии мы ознакомились с работой различных мастерских - стеклотрувной, реставрационной и мебельной. Также ознакомились с условиями обучения студентов, их изделия-

ми, поговорили с преподавателями. Во второй половине дня приняли участие в круглом столе "Образ современной России в художественном образовании". Заслушали выступления председателей региональных представительств Международного союза педагогов-художников. Были подведены итоги Всероссийского изобразительного диктанта "Моя страна - моя история", вручены награды победителям и сертификаты площадкам организаторам, в их числе была и наша детская школа искусств. В завершение мероприятия я выступила со словами благодарности в адрес организаторов за теплый прием и высокую организацию форума.

В целом, я осталась весьма довольна своим участием в юбилейном X международном Всероссийском форуме педагогов-художников. Все участники обрели очень многое для своей работы. Со своими коллегами - членами регионального отделения Международного союза педагогов-художников мы наметили планы дальнейшей работы."

Геннадий АНТОНОВ.

На днях в Москве прошел X международный форум педагогов художников. "Культурный код в контексте детского художественного творчества". В составе делегации от нашей республики в ней приняла участие преподаватель Нюрбинской Детской школы искусств Варвара Ильина. Мы попросили ее поделиться своими впечатлениями.

"В этом году состоялся X юбилейный форум - "Культурный код в контексте детского художественного творчества", - говорит Варвара Михайловна. - Организаторами мероприятия выступили городской методический центр департамента образования и науки г. Москвы Управление непрерывного художественного образования и Международный союз педагогов-художников.

В прошлом году стала членом

Босхо да хатааһылаабалпын

Ааспыт үйэбэ ыал буолар эдэрэи эбэнэт дьонго "сыа ситтэрэн" сыбаайбалаталлара. Дьоро киһэбэ дэрибинэ 300 улахан киһитэ ыалдыгынаан, хоноһотунаан биир да киһи умнууга хаалбакка ыгырыллара. Алгыс эгэлгэтэ этиллэрэ: алаһа дьыбэит сылаас буолан тонмуту ириэрин, аччыктаабыты аһатын, ыччаккыт үксээн аба ууһун ханатын, ийэ ууһун тэнигин, хонуу, хордобой устун хоробор муостааххыт хойунун, сыһы, алаас аайы түүрт түүрэм туйахтааххыт туругурдун, сыспай сизлээххит сырыыраатын дириллэрэ.

Алгыс баһын сыалаан, Сэмэн-нээххэ ыал буолбуттарыгар кыннаах сүөһү, сылгы төрдө буоллуннар дьон ынах, биз биэрбиттэрэ. Ол саһана хас биирдии саһа ыала ыал буолбут оҕотугар сүөһү, сылгы аныыр үгэстээбэ. Бастакы кунуна талбыт курдук атыр буолан итэн, ат гыммыттар. Сэмэн тыйыгар аттаппыта, бэтэринээр Сэмэн илинтэ чөлчөкки буолан, тыйа ыарылааммакка дэбигис үтөрбүтэ. Эниилиттэр, тый тингэһитигэр айаһаабыта. Бастакы күнүгэр ыгырыдаабыта, ол бу баанкаларын иилбитэ.

Атын хаамтардаһына, баанкалар кылырбаһалларын Сындыыс

соһуйбуттуу кулгаахтарын чөрөн-нөтөн истэрэ да, кыраһыабай уһун кыламаннардаах киһи харахтарын өссө кэнэтэн көрөрө да, бырдааттаабатаба. Оннук хас да күн хаамсыбыттар, мииннибитэ. Баһар, ол эрдэттэн Сэмэн кыһынаан ытыстарыттан аһата үөрэтэн, кэпсэтэр буолан буолуо, кинилэр сиптэригэр кур рафинад саахар, эбиэс укта сылдылалара.

Ыгырыга үөрэммитин кэннэ, сыарбаба көлүйбүтэ. Ыла Бүөккэ ат тэһинин туттааччы, Сэмэн сыарбаба олоорооччу буолбуттара. Ат тэһинэ босхо бараатын кытары, Сэмэн атын түүрт түүрэм туйахтарынан дьыэрэнкэйдэтэн дэрибинэни эргийэн кэлбитэ. Ситигирдик умуннарбакка, күнүн аайы сыарбалаан дэрибинэни эргийэн кэллэрэ.

Сындыыс аттан эрэ эриэккэс чычаас буолбута. Чычаана бэрт буолан, уулатыны кыыстара моой үлэ гыммыта. Уулаары ыксаан иһэр Сындыыс кыһы "түргэтэ" дьон көхсүттэн үтүргэтиир. Күннэй атын кытары тото этиһэрин иһин, соробор оон-

һоон ытырар. Ойбонго уута ханыар дьэри уулаан, уоскуйан, дьэ, эйэ-дэмнээхтик кэпсэтэ-кэпсэтэ налыччы кэллэрэ. Оскуола оҕотугар күөллэрэ аһыйаа хаамылаах сиргэ баара табыгастаах даһаны. Ат барахсан, хаһаайынын киэн туттуу - олохтоох Мэнэ-дэек бородата буоларын бизгэртэн, күүһэ-уоһа, тулуура, улгума абыраата: нэдиэлэтээби балбаабы тийээн, күөлтөн ньирийдэргэ, саһа төрөөбүт ынаһа уу баһан таһааран, оттукка куһаһан маһы тийээн. Ыла аһата атын маннай нэдиэлэ икки күнүгэр эрэ көлүнэн үлэлэтэр буоллаһына, дьысаакка үлэли көһүөбүттэн, күнүн аайы көлүнэр. Чэ, быһата, атах тардыстар миинэр мингэлэрэ буолла. Ойуурга, маһаһыһына, дьонноругар, ыалга бараары гыннылар даа, ким баарынан аһаларынаан тахсыһан, аттарын кыһын сыарбаба, сайын тэлиэгэбэ көлүйэ охсоллор. Биир киһи көлүйэринээбэр икки киһи быдан түргэн. Хомууту ылан бизэрен, дуһаны, олгуобуйаны тутан да турдахтарына аһалара үөрэр. Дьысаак-

ка завхозтуур кийииттэрэ, чугас ыаллара да таһаһас тийэтэрэн абыраннылар. Сындыыска маһталлара мунура суох.

Соробор ыгырыдаан баран мэнгэстэллэр. Ол ордук ойуурга маска барарга буолар. Онно эмиэ аһаларыгар көмө-һыма буолаллар. Ат сэбэ куурдун-хаттын дьон аһалара күрүөбэ уураар идэлээх. Онон тэлиэни, ыгыры, үнү аһалан биэри - дьонун үлэтэ. Холун быатын көннөрөн, ат аннынан бизэрен, аһаларын эмиэ мээһэ хаамтарбаттар. Сэмэн ингэһетин быатын уһунун дьоннорун атаһар сөрү-сөп гына онгонор биэрлэһинэ, дьонноро бэйэлэрэ да миинэн баран хааллар, бэйэтэ сатылыыр. Сындыыс - оннук киһи эрэнэр ата.

Хайдах айаннаан кэлэригтэн көрөн, өнүрүк куйаастаах сайын сыбыдахтаан баран 2-3 чаас сойуталлар. Дьыбардаах тымнылаах кыһын, төттөрүтүн, оччо чаас сойутан баран сыбыдахтыыллар. Сыбыдахтыыр эмиэ кыыстарын ирээт үлэтэ.

Күүлэ аһа "тас" гына тыһаа-

та даа, Сындыыс кистээн дьырылатар, ол аһа "иччилэрэн таһыстылар" дьон эбэрдэлэһэр, "аһатан эрэллэр" дьон үөрэр.

Кыыстара оскуоланы бүтэрэн, үөрэх туттарса дьон Дьокуускайдаата. Ханаласка олоһор эдһийдэригэр таһыны кыргыттарынаан ыалдытты таһыста.

- Оо, Күннэй кэлбиччэ, оҕолор мустубучча, оҕолорго сарсын "Орто бойду" зоопарканы көрдөрүө. Бийигиттэн чугас баара үчүгэйиэ! Анаабыт курдук. Күннэй телевизорга эрэ көрөр кыылларын, көтөрдөргүн, эриэн үөннэрин көрүөн. Наһаа астыһыан.

- Элбэх харчылаах бараар. Оҕолору тэлиэгэлээх акка хатааһылатын. Хатааһылатар оҕоньор баар буолар ини.

- Тэлиэгэлээх акка даа? Харчыга даа?

- Наһаа үчүгэ-эй! Тэлиэгэлээх атын хатааһылаталлаар. - Оҕолор үөрүү бөбө буолаллар.

- Оо, мин босхо да хатааһылаабалпын!

Эдһийдэрэ бастаан соһуйдулар, онтон акка хатааһылааһааһар буолуох, аты бостууктуур киһи иннилэригэр турарын, дьэ, өйдөөн, күлүстүлэр.

Мирослава.

Туох барыта кэмнээх...

Кырдыга оннук. Үйэттэн үйэ уу сүүрүгүнүү устан аһан иһэр. Кэнэбэски ыччакка бу үйэбэ аатырбыт-сураһарбыт киһи аһа-суола уос номоһор хаалар. Саһа истэринэн уонна көрөрүнэн атын омуктардааһар ураты мындыр үһү. Саһаан истэр буолан иччэлээх бэйэлээх олонхолоһорбутун хас эмэ үйэ туһары илдэ сырыттаһыт. Саһаан көрөр буоламыт, булгаар буолуох ойууга-оһуорга тийэ ураммыт буоллаһа эбээт. Оттон саһаан истэр уонна көрөр киһи мэйиитэ атын дириллэр. Ол кырдык.

Оччотугар үйэттэн үйэбэ илдэ сылдыр аатгарбытыттан саатар чугасты соһустарын билээхтээх буоллаһыт диэбитти, "Айар" кинигэ кыһата бу сыллар усталарыгар ойууннарбыт-удаһаттарбыт туһунан балачча элбэх таһаарыны бэлэһтээтилэр.

Аһыһардаах Аһа

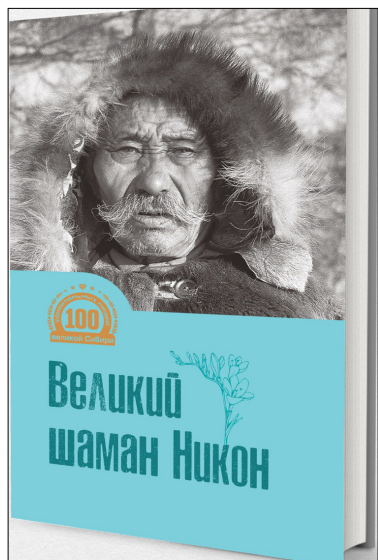
Эдэригтэн ураты дьырыгынан биллибит ааспыт икки үйэ быысаһытыгар төрөөбүт улууканнаах эдһийбитин билээхтээхпит. Кини туһунан суруйуу син балай эмэ баар. Дойдугар-сиригэр күн бүгүннэ дьэри ыксал кэмнэ баарын биллэрэр дириллэр.

"Аһыһардаах Аһа" кинигэ атыттартан уратыта дьон, ааптардар М.П. Григорьев уонна А.А. Павлов олус үчүгэй архыып чачыларынан Бүлүү энгэртэн тардылааһаттар туох баар төрүччүлэрин ууран биэрбиттэр. Ити энгэрдэр арыһан көрөөрүн эрэ, алһас бэйэбит сыдыаанаргытын баччаанна дьэри булбаакка сылдырдыт буолаарай? Дьикти төрүччү кэпсириинэн, бэйи, саһа аһаана кырдык да аһыйаа эбит. Хайаабыт да иһин, ханан эрэ бэрт имигэстик иэбиллэн кэлэн уруулу буолан хаалар эбиһпит. Оччо-

тугар бүгүн оломноһоргутун туһупт орто саһастааһар болһойун эрэ, бу кинигэбэ аһтыллар улуу дьырыктааһар хос-хос сизнэрэ эһиги атыгытыгар сылдыһаайаллар? Дьикти дии!

Оттон улахан эдһий бараксан туһунан иһирдэ сийилии суруллубутун хатылы барбаппын. Бэйэбит иһийэн олоһон аһын, тус бэйэбитигэр сүмэтин ингэринин дьон сүбэлибин. Туһалаах. Киэн туттууга өссө үрдүк.

Ньыыкан кырдыһас

Үөһэ Бүлүүлэр ытык киһилэрин туһунан урут суруллубут кинигэлэртэн биһирин нууччалытылбаастаан "100 удивительных людей великой Сибири" сизрийэ саһаламыт. Хомуһан онорооччу кырдыһас бэйэтин аймаһа - Н.Е. Васильев.

Эһэ Ньыыканы биһиги төрөппүттэригэр бэркэ билэр, истэр, алһыһар, эбиитин туһаммыт аһай кырдыһастара. Ол барахсан хаартыскалардааһа наһаа үчүгэй. Сэбэрэлиин да кэрэ киһи элбэх да киһиэхэ этэнгэ сылдыры алһаабыт, эмтээбит, олоһу бэлэһтээбит!

Кинигэбэ чачы туһаммыттар көрбүттэрин кэпсииллэрэ бэйэтэ туһунан... киэнэ курдук. Ол да быһыытынэн Эһэ Ньыыкан кинигэтигэр кинини бэйэтин тыһынааһар устубут хартыһаларыттан быһа тардан көрөргө куар-куодтаах. Аны бу кинигэ нууччалыты тахсыбыта мээһэбэ буолбатах. Киэн сиргэ олохтоохтор аһан бааран хоту сиргэ баар улуулары би-

лиһэн, онтон сэдиптээн биһиги омугу аһанныһар-аһастыһар санааттан дьаарханаах эбиһтэр дии санаатым. Ити барыта искэ киридэххэ билбэттэн таһсар мөкү көстүүнү күөһэр үйэбэ кэллэхпит. Барыта ситэри билбэттэн таһсары билгитин, аһары баһылаабыт киһи-аймаһ баһас атыннык анаарыан сөбө.

Көстөкүүн кырдыһас

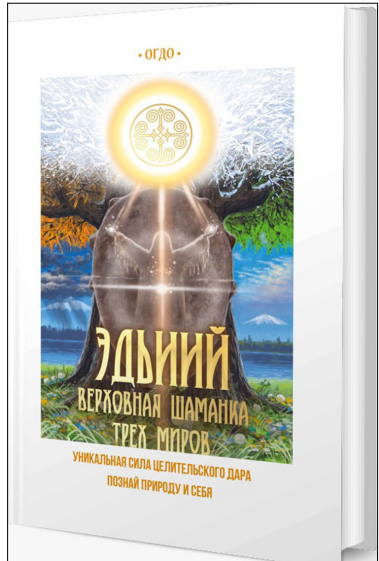
Саһа сыл үүнээри аһай турдаһына эриэккэс кинигэ күнү көрбүтэ кэрэхсэбиллээх. Эмиэ нууччалыты тыһынан Аһый кырдыһаһа Көстөкүүн Чирков туһунан биллэр быраас, улахан эмчит кыһа А.К. Чиркова суруһан хаалларбыт кинигэтэ улахан биһирэбили ылла. Барахсан ыалдан "бараары" сытан көрдөспүтүнэн ити сүдү таһаарыны М. Решетникова-Арылы Дуйдаах тылбаастаһан, эрдээксийэлэһэн тиһэбэр тиэрпитэ маһталлаах, сизрдээх.

Кинигэ улахан кээмэйдээх. Олус үчүгэй, анаан түһэриллибит өгнөөх хаартыскалардаах. Онно хоту эргимтэбэ аһа ортуу ааттанар улахан дьырыктаах кырдыһаспыт кэппит таһаһа-саһа, туттар тэриэл үйэтиһитин аһааччы, мусуойга кирибит курдук, астына көрөр кыаһтанна.

Кинигэбэ аһтылары таһынан сыһабылы бизэрэр ураты суруйуулар бааллар, ол иһин сыһаннаһа лаппа үрдүк. Кэнэбэскиитин бу ки-

ниһэни бука ирдэһээччи үксүүрө буолуо дьон саһаһаһын баар.

Эдһий

Ньыыкан кырдыһас тыһынааһар бэйэтин туһунан кинигэ суруйтарыан баһарынан туһунан этиһэли сылдыбыт эрээри, олоһо кирибэтэх эбит. Эһэ барахсан курутуһара үһү. Ол кини хайы-үйэ түн былыргыттан атын үйэбэ тиксэн, олох быһыыта, сизрэ-майгыта уларыһа турар дьикти кэмин киһитэ элбэх этэрдээбэ кыаллыбатах буолуохтаах дэн хойуутан курутуһуу баар.

Итинник алһастары таһаарымаары, 80-с сыллартан норуотугар биллэн барбыт эмиэ дьикти дьырыктаах Эдһий Дора туһунан бастакы кинигэлэри биллилээх суруналыс Н.И. Протопопова суруһан саһалаабыта. Олору барытын тэһитэ сытан да көрдөһө, бу Айылаһа чуумпук үлэли сылдыр чаччы дьөбүрдээх, норуот бэйэтэ билиһмит ураты киһитин дьырыга бүгүн да тохтообот. Дьиктитик анаарар, үөһэттэн этиллибитти ыраастаан-ылһаан, бүгүннү орто баайылаах киһи өйдүүрүн курдук саһалы тыһынан иһэйэ этигтээрэ кинигэбэ тиһи - омук иһэ. Хас биирдии кэм бэйэтэ биллэрэр-көрдөрөр, инники күөннэ тутар дьонноһун быһыытынэн, бүгүннү күннэ Айылаһа билиһнэр, үлэтин ылыһар, ситимин тутар киһитин Эдһий Дора туһунан икки тус-туса ис хоһоонноох саһалы, нууччалы кинигэ тахсыбыта олоһор үйэбит

ирдэбилэ.

Нууччалытыгар кинини дьырыктаах быһыытынэн чуолаан билбэт, саһалы ааһпат дьонно аһаммыт буолан, тэһиттик кини кимин туһунан билиһинэри, бэйэтин быһаарылаах сэрһэргэһинэ, тус этиһтэрэ кирибиттэр.

Саһалытыгар урукку дьылларга тахсыбыт кинигэлэригтэн букатын атын ис хоһоонноох. Күннээби олоһо, былдыһыктаах да түгэнгэ хайдах-туох буолары, тугу болһойуу, тыһын тэрэһин-нэрбитин саһалы өттүттэн дьаһаныһа сыһабыт-халтыбыт, кэнэбэскибит, чөл хаалыаһаах турукпут, сайдыбыт туһунан саһа киһитигэр анаан, санырыгар-толкуйдууругар "ас" быраһан бизэрөр олус үчүгэй туһаннаах этиһлэрдээх.

Долгун

"Атын эйгэ ааныгар" дьон кинигэ дьикти ис хоһоонноох уонна сүбү биһиги олоһор кэммит кырдыһа кэпсэнэр. Аныгы ойууннар, удаһаннар дүһүрдээх кырыбаттарын туһунан, ойуун-удаһан буолуу Айылаһа көстүүтэ буоларын итэһнэ онуоһа үһуйуулар талылыбыт оҕо улаһар да саһыгар туспалардаах буоларын туһунан ааптар Долгун олус бэркэ суруһан хаалларбыта.

Онон, айылыбытынан Айылаһа оҕолоро буоллаһыт, чачы олохпутун саһаан салайыһарга биһиги дьиктилик көрөр уларыһыларбытын, тыа, от-мас иччитин, уу-хаар тыһынын сөпкө табан сыһаналыһын, бэйэбитин ииттиһэһин дьэри гыһабын!

Анисим НЕУСТРОЕВ.

ЭН саастылаабын №10

Оскуола оҕолоругар аналаах хаһыат уонна оскуолалар медиа-кииннэрин анал таһаарыта

Тобонова Харчаана, ученица 7 класса:
- Я узнала секреты приготовления торта "Ассорти 4 вкуса". В нашей школе был мастер-класс от

Как я провел каникулы?

Опрос среди учащихся МБОУ "Маарская СОШ"

Вот и закончились такие долгожданные и вместе с тем короткие каникулы. Как мы провели каникулы, что нового узнали? Набрался ли сил или еще больше устали, переключая каналы телевизора и сидя за экраном гаджетов?

Выбор каждый сделал сам!

Я провела опрос среди учащихся нашей школы и вот что узнала.

студии Марии Столярчик, которую провели Тобонова Божена и Дмитриева Оля. Мы пекли торт-ассорти из четырех коржей: шоколадный, медовик, красный бархат и бисквит с начинкой. Торт у нас получился нежный, мягкий, я очень довольна.

Алеша Охлопков, ученик 8 класса:

- На каникулах я отдыхал и готовился к республиканскому конкурсу научно-технических проектов НТТУ. Мы с нашим руководителем Мухиным Егором Петровичем в кружке "Уран" занимаемся изготовлением полезных вещей в хозяйстве, сделали универсальный посатижки 3в1, который заменяет три предмета - топор, кусачку и молоток, а также универсальный станок для заготовки рукояток якутского ножа, насадка для бензопилы, штиль для заготовки швырков, спортивный тренажер для младших классов из пластмассовых бутылок. Наши проекты заняли призовые места, а проект ученицы 10 класса Любы Ивановой стал лучшим индивидуальным проектом.

Мargarита Гуляева, ученица 5 класса:

- На каникулах я участвовала вместе с нашим фольклорным ансамблем на республиканских конкурсах. Я увидела колледж культуры и искусства, на съемочной площадке НВК "Саха" узнали, как же проводятся съемки, очень большая команда оказывается участвует в съемках. В НВК мы пришли 4:30 дня, а вышли в 9 вечера, вот так долго работают на НВК.

Незабываемые впечатления остались от фестиваля "Муус устар", который прошел в спортивном комплексе "Триумф". Было очень много участников и зрителей, зал был переполнен, впервые вживую увидела наших артистов. Там было очень много креативных фотозон.

Моисеев Сережа, ученик 10 класса:

- Что интересного было на каникулах? Каникулы я провел очень насыщенно и интересно. Участвовал в смене "Медиа Саас" при ГАУ ДО РС(Я) ЦОиОД "Сосновый Бор" в г. Якутске. Это смена была для учащихся, которые интересуются журналистикой, снимают видео, делают монтаж. На смене я научился делать монтаж снятых видео на обычном телефонном редакторе. Мне очень понравился "Сосновый бор", при возможности хотелось еще там побывать, "Сосновый бор" - прекрасное место отдыха.

Слепцова Люлитта, ученица 6 класса:
- На каникулах мы с нашим фольклорным ансамблем "Дьонкуудэ кыталыктара" с успехом приняли участие на трех республиканских конкурсах - "Бриллиантовые нотки", "Алаас оҕолоро" и "Дьурункурэс куолаһа", а также были на

съемочной площадке НВК "Саха", где вместе с руководителем Саргыланой Петровной Федоровой рассказали о нашем ансамбле.

Приехав домой, я лежала, помогала маме, читала и гуляла. Приятно и полезно отдохнула и теперь пора братья за учебники.

Васильева Арина, ученица 3 класса:

- Я люблю художественную гимнастику, поэтому каникулы провела в подготовке к первому большому соревнованию, участвовала на первом открытом турнире по художественной гимнастике на призы Федерации художественной гимнастики и аэробики Нюрбинского района "Бриллианты Нюрбы" и заняла 2 место.

Никита Никифоров, ученик 11 класса:

- Весенние каникулы я провел в городе. В этом году я заканчиваю школу, поэтому был на репетиторских занятиях по профильной математике и информатике в г. Якутске, а также на дне открытых дверей в СВФУ на автомобильном, горном и геолого-разведочном факультете.

Опрос провела ученица 10 класса Олесья Антонова.

Авдей Неустроев, ученик 7 класса:
- Я от души отдохнул, играл с друзьями на улице, катался с горки вместе с семьей, побывали с семьей в новом кафе "Ландыш" в

Нюрбе, там очень красиво и вкусно готовят. Ну и какие весенние каникулы без уборки снега во дворе? Помогал в хозяйстве родителям. С удовольствием вступаю в последнюю четверть в этом году.

Ааптар: Андреева Влада, 11 кылаас үөрэнээччигэ
Айар үлэ уонна инновационнай технология киинэ

ТААХ ОЛОРУОХТААҤАР РЕБУСТА ТААЙСЫАХХА

Ребуһу ким бабар айар, таайар, кини киһи өйүн - санаатын, фантазиятын сайыннарар, дьүүһүннээн баай уобарастаан толкуйдуурга үлэлэтэр.

1	<input type="text"/>	2	<input type="text"/>
3	<input type="text"/>	4	<input type="text"/>
5	<input type="text"/>	6	<input type="text"/>
7	<input type="text"/>	9	<input type="text"/>
8	<input type="text"/>		
	<input type="text"/>		

Ребустар

1. Б +	6. Б + + ТАХ
2. + ТУК	7. С + + ТЫК
3. КЫ +	8. + ТЫСКА
4. + ППЫКЫ	9. Э + 5
5. Б +	10. Дь + + + у "Й

– Чөл олох –

Хайыһардыт оҕолорбутугар ситиһини!

2015 сылтан Антоновкаҕа хайыһарынан сүүрүү секциятын тренер Осипов Петр Аркадьевич үлэтэн саҕалаабыта. Магнайгы үөрэнээччилэриттэн бастакынан Сялов Владислав салгыы Алдан спортивнай оскуолатыгар үөрэнэ барбыта. Кини кэнниттэн Денис уонна Нелли Захаровтар, онтон Иванова Августина барбытгара.

Кинилэр үһүн Сахалинҕа буолбут магнайгы "Зимние Дети Азии" кыттыбытгара, билигин устудьуоннар. Иванова Августина күрэхтэһиилэригэр миэстэлэһэр, барыбыт инникигэ эрэлбит буолар.

2022 сылтан Осипов П.А. өссө биэр үөрэнээччитэ Яндреева Ксения Алдан РСШОР баран дыарыгы салгыы сылдыар.

Билигин Петр Аркадьевичка 11 оҕо күүстээх дыарыкка сылдыаллар: Архипов Алексей, Харбанов Михаил, Мохначевская Эрсан, Колосов Самир, Алексеев Альберт, Петрова Марина, Аргунов Данил, Федоров Алексей, Афанасьев Сахаян, Лисовенко София, Саввинов Олег.

Быйыл, кулун тутар 21 күнүгэр, Ньурбачаан сиригэр оройуоннаабы хайыһар күрүбэ 17 оскуолаттан 137 оҕо кыттылаах, хайыһар "фаната", үлэ бэтэремэ, учуутал, уһуйааччы Герасимов Иван Лукич 75 сааһыгар аналлаах буолла. Онно Петр Аркадьевичка дыарыктанар оҕолор бары миэстэлэстилэр, анал бириистэргэ тигистилэр.

Колосов Самирга Александр Клуген диэн Саха сирин хас да төгүллээх чемпиону үчүгэй фирменнай хайыһар бэлэхтээбитин туттардылар.

Кулун тутар 22 күнүгэр Осипов П.А. уонна Никифорова П.В. салайааччылаах Ньурба оройуонун хайыһарга хамаандата өрөспүүбүлүкэ күрэхтэһиилэригэр ту-

руннулар. Кулун тутар 25 күнүгэр Аммаба Артемьев А.А. кэриэһигэр ытыллыбыт күрэххэ оҕолор бэйэлэрин кыахтарынан кириистилэр, бириистээх миэстэбэ тиксигэтэллэр да, 10 иһигэр кирийдилэр. Афанасьев Сахаянҕа анал бириис туттардылар. Сарсынҕы күнүгэр Мэнэ Хангалас Өлөчөйүгэр, Н.Н. Матчигов кэриэһигэр ытыллыбыт күрэххэ Афанасьев Сахаян уонна Аргунов Данил 2-с миэстэ, Колосов Самир 3-с миэстэ буолан үөрүүбүт үксээтэ.

Онтон билигин оҕолорбут Алданҕа сбордана сылдыаллар. Саамай эпипэтинэстээх "Лично-командное первенство РС (Я) по лыжным гонкам" кытталлар. Ол кээнэ биатлонҕа "Кубок Анны Богалий - Skimir" Бүтүн Арассыыятаабы күрэххэ кытталлар.

Бу күрэхтэһиилэргэ баралларыгар автобус биэрбит Ньурба улуһун үөрэх управлениетыгар (Ушканов Ф.Ф.), чуолаан сылын аайы таһар суоппарбытыгар Гаврильев Петр Петровичка, Федерациябыт салайааччытыгар Иванов Александр Игнатьевичка махталбытын тиэрдэбит. Куоракка кэлэбара босхо хонолоругар УОР интернатын уонна Алданҕа РСШОР интернатыгар босхо түһэллэрин ситиспит биэр дойдулаахпытыгар, Ил Дархан советнига Георгий Русланович Балакшинҕа махталбыт мунгура суох.

Буолаары турар күрэхтэһиилэргэ оҕолорбутугар ситиһинилэри баҕарабыт. Петр Аркадьевич, Пелагея Владимировна курдук энтузиаст тренердэры өйүүххэ, спорт араас көрүнгэригэр сөптөөх болуомтону уруоохха диэн ынгырабыт. Оччотугар 2027 сылга буолар оонньууларга элбэх ситиһини кэлиэ дии саныыбыт.

Төрөһүтүтэр ааттарыттан
суруйду
ИННОКЕНТЬЕВА Т.В.

Предприятие продает следующие объекты по Республике Саха (Якутия)

п.Депутатский: Здание - 626,58 кв.м., Гараж - 31,70 кв.м.;
г.Мирный: 3 этаж 3-хэтажного здания по Ленина, 5 - 497 кв.м.;
п.Чульман: Здание по Титова, 7 - 724 кв.м.;
п.Серебряный Бор: 2 этаж 2-этажного здания дома 34 - 489 кв.м.;
п.Чернышевский: Гараж и помещение - 106,4 и 50,1 кв.м.;
г.Усть-Нера: Здание Сахателеком - 2 133,90 кв.м.;
с.Мындаба, Усть-Алданский улус: Гараж деревянный - 58 кв.м.;
Сдаются помещения с центральным входом в центрах г. Нерюнгри и г. Алдан: Площади - 288 и 78,4 кв.м., 1 этаж.

Так же сдаются помещения в аренду: Вилюйск, Ленск, Покровск, Тикси, Депутатский, Жиганск, Зырянка, Ньурба, Олекминск, Сангар, Светлый, Сер.Бор., Верхневилуйск.

Контактный телефон: (4112) 40-70-32, 8-924-870-50-39.

– Билигин помидордар орубуна ыһыллар кэмнэрэ. Ый орто-тугар арбуз, дыня сизмэлэрин ыһыллар. Муус устар 24-дүн диэки тыквалар, тэпилиссэ иһигэр эрэдиискэлэри, укроуптары, салааттары, утары сиир күөх үүнээйилэри ыһыллар.

Ыам ыйын саҕатыгар кабактары, подсолнухтары, таһырдыа ыһыллар сибэккилэри олордоллар.

Муус устар 20-тин диэки оҕурсу сизмэтин тылыннарыйы саҕаланар, уоннуу күн арыгыалаан аһын биэрэрин уһатар курдук ыһыллар. Ол аата, муус устар 24-тэн саҕалаан, ыам ыйын 4, 14 күн-нэригэр ыһыллар.

– Агафья Афанасьевна, дьэдьэни-нэргэ, клубникаларга ааҕааччылар-бытыгар сүбэтэ биэрин эрэ.

– Дьэдьэни-нэри, клубникалары номнуу иһиттэргэ көһөрбүт буолуохтаахтар. Бу минньигэс астаах үүнээйилэри ноһуомнаах буорга олордоллубат, көһөрүллүбэт. Буора кытаанах буолуохтаах, ол аата боростуой. Үүнээйини көһөрөн баран, буоругар салгын кирибэтин наадатыгар кытаатыннанар илиинэн баттаан биэрриллэр. Клубниканы, дьэдьэни аһатарга 3 лиитэрэлээх ууга килиэп кыырпабын, хаппыт килиэби туруора түһэн баран 4-түү хоно-хоно арытылаан аһатылар. Бу үүнээйилэргэ элбэх уу кутуллар, буора

– Обуруотчукка сүбэ –

Өлгөм үүнүүнү ылар иһин

Саас кэлэн, күн уһаан арассаада олордүү сабаланна. Биллиилээх обуруотчут Агафья Афанасьевна Тарасова ааҕааччыларга бэйэтин сүбэтин тиэрдэр.

мэдьи сиктээх буолуохтаах.

– Сорохтор дьэдьэни сибэкки иһитигэр олордон аһын ылааллар. Манна төһө кээмэйдээх иһит барсарый?

– Кэнники кэмгэ дьэдьэни сибэкки иһитигэр олордоллор. Манньык ньыманан олордор буол-

лаххына, иһитэ 5 киилэттэн итиэ суохтаах, оччобуна эрэ өлгөм үүнүүнү биэрэр.

– Туһалаах сүбэлэргит иһин махта, Агафья Афанасьевна.

Билсистэ
Антонина СЕМЕНОВА.

– ОМВД предупреждает –

В Нюрбе полицейские продолжают профилактическую работу по предупреждению IT-преступлений

Полицейские ОМВД России по Нюрбинскому району продолжают проводить профилактические рейды, направленные на снижение количества хищений, совершаемых дистанционным путем с помощью телефонных звонков и интернета.

Очередную профилактическую акцию "Осторожно, мошенники!" сотрудники полиции провели в торговом центре "Туймаа-

да", "Нюрба Молл", "Мария". Полицейские предупредили нюрбинцев о звонках, которые поступают от лжесотрудников банка, рекомендовали быть более бдительными при общении с незнакомыми людьми, а также проверять всю поступающую информацию в официальных источниках.

Уважаемые земляки! Если у вас есть сомнения относительно

безопасности своих сбережений, либо вам поступил подозрительный звонок от сотрудника банка, незамедлительно прервите разговор и перезвоните по номеру 102 или 112, либо на "горячую линию" финансового учреждения.

Профилактическая работа по предупреждению киберпреступлений продолжается.

ОМВД России по Нюрбинскому району.

В целях организации комплекса предупредительно-профилактических и оперативно-розыскных мероприятий, выявления незаконной миграции в период с 27 марта по 02 апреля 2023 года на территории Нюрбинского района проводится оперативно-профилактическое мероприятие "Незаконный мигрант".

По состоянию на 01 апреля 2023 года в миграционный учет по месту пребывания поставлены всего 15 иностранных граждан, проживают по виду жительство 4 иностранных граждан. В период оперативно-профи-

Незаконный мигрант

лактического мероприятия проверено всего 21 объект, из них: объектов сельского хозяйства - 2, строительства - 2, торговли - 2, бытового обслуживания - 1, транспорта - 2, общественного питания - 3, 9 мест проживания иностранных граждан.

По результатам проведенных мероприятий по линии МП ОМВД России по Нюрбинскому району административных правонарушений не выявлено. По ли-

нии ОГИБДД составлен 1 административный протокол в отношении иностранного гражданина.

Также гражданам Российской Федерации, регистрирующим по месту пребывания иностранных граждан, вручены памятки "О фиктивной постановке на учет иностранных граждан".

МП ОМВД России по Нюрбинскому району.

В период с 20 по 28 февраля 2023 года на территории Нюрбинского района проведено оперативно-профилактическое мероприятие "Фиктивная регистрация".

По состоянию на 28 февраля 2023 года в миграционный учет по месту пребывания поставлены всего 6 иностранных граждан, проживают по виду жительство 5 иностранных граждан.

В период оперативно-профилактического мероприятия проверено всего 10 мест проживания иностранных граждан. Проверены на объектах проживания всего 11 иностранных граждан, из них иностранных граждан.

По результатам проведенных мероприятий по линии МП ОМВД России по Нюрбинскому району административных правонарушений не выявлено. По линии ОГИБДД проверено всего 2 автотранспорта иностранных граждан, по линии ОГИБДД административных правонарушений не выявлено.

Также гражданам Российской Федерации, регистрирующим по месту пребывания иностранных граждан, вручены памятки о фик-

Фиктивная регистрация

тивной постановке на учет иностранных граждан.

Миграционный пункт ОМВД России по Нюрбинскому району предупреждает!

Фиктивная постановка на учет иностранных граждан влечет за собой уголовную ответственность.

Фиктивную регистрацию закон Российской Федерации определяет как регистрацию иностранного гражданина либо гражданина Российской Федерации по месту пребывания или по месту жительства на основании предоставления заведомо недостоверных сведений или документов для таков регистрации, либо его регистрацию в жилом помещении без намерения проживать (проживать) в этом помещении, либо регистрацию по месту пребывания или по месту жительства без намерения нанимателя (собственника) жилого помещения предоставить это жилое помещение для пребывания (проживания) казанного лица.

Ответственность за фиктив-

ную регистрацию гражданина Российской Федерации по месту пребывания или по месту жительства в жилом помещении в Российской Федерации и фиктивную регистрацию иностранного гражданина или лица без гражданства по месту жительства в жилом помещении в Российской Федерации установлена статьей 322.2 Уголовного кодекса Российской Федерации.

За фиктивную постановку на учет иностранного гражданина или лица без гражданства по месту пребывания в жилом помещении в Российской Федерации, уголовная ответственность предусмотрена по статье 322.3 Уголовного кодекса Российской Федерации.

Наказание по статьям 322.2, 322.3 УК РФ назначается в виде штрафа от 100 тысяч до 500 тысяч рублей, принудительными работами на срок до трех лет, вплоть до лишения свободы на срок до трех лет.

МП ОМВД России по Нюрбинскому району.

- Кэриэстэбил -

Күндү аҕабыт туһунан истигинник

Тапталлаах кэргэним, аҕабыт, эһэбит, хос эһэбит СПИРИДОНОВ Иван Николаевич Орто дойдуну олохтон араас барыта бу дьыл кулун тутар 30 күнүгэр лоп курдук биер сылын туола. Аҕабыт сэрйи кэминээби оҕо быһыгынан, оччотооҕу ырахан олоҕу этинэн-хаанынан билэн, ырахан үлэбэ эриллэн улааппыта.

Бийиги аҕабыт, Иван Николаевич Дуолукаан Бэтиэмэтигэр 1934 сыллаахха төрөөбүтэ. Эһэтэ Адыарыкы уола Испирдион, эбэтэ - тоҕус кыыстаах Мыкчыгыр алтыс кыыһа Өксүөйэ. Аҕата Скобелев Николай Спиридонович - Кэлэбэй Ньукулай, ийэтэ Бүтээһийэ кыыһа Маайа, биергэ төрөөбүт биер убайдааҕа Скобелев Владимир Николаевич, 7 оҕолоох, элбэх сиэннэрдээх, хос сиэннэрдээх, Ньурбаҕа олоҕорута.

Ийэлэрэ үстээбэр өлбүт, онтон аҕалара үс снл буолан баран күн сириттэн барыт. Ийэтэ өлбүтүгэр Мэгэдьккэ Ломпоороп Сэмэнээх диин ыаллар иттэ ылбыттар. Онтон иитийэх аҕата сэрйигэ барар буолан II Бордонго убайыгар, Лев Скобелев киллэрэн биергэр. Убайа үөрэттэрбэккэ, дьиз үлэнигэ оносто снлдыбыт, арыый обургу буолбутугар, эһэтинэн аймаҕа Көстөкүүн Тимофеев (Балыынка Көстөкүүн) Ньурбаттан көһөн тахсарыгар илдьэ тахсар. Киниэхэ аҕабыт махта улахан этэ, киһи буоларбар бастакы олу уурбута диин.

Ол сайын аҕатынан аймаҕа Өлөксөөн, күтүөтэ Макаров Николай (Сыччыидаан) ыгыран, кинилэрдиин олоҕорута. Ферма тас үлэтигэр үлээбэти. Сыччыидаан оҕонньор икки харарынан олох көрбөт гынан баран сыарҕа онгорор үһү, онгорор сыарҕатын маһын аҕабыт булан биерэр эбит. "Инники этэрээт" холкуоһу сыарҕалаан олоҕорута үһү. "Көрбөт киһи хайдах үгүттэн энин онгорорун тух билэ баарай", - диин сөбөн кэпсириг бийиги аҕабыт.

1958 сыла аҕабыт Кукааы нэһилиэгиттэн төрүттээх Ефремов Семен Гаврильевич (Содьор уола) уонна Такырова Мария Васильевна улахан кыыстарын Дьэблэиэлиин - ийэбининэн ыал буолбуттара. Ыал буолан, дьиз-уот тэринэн элбэх оҕону төрөтөн 64 снл биергэ олордунар.

Аҕабыт 1950 сылтан Хайыр пиэрмэтигэр тас үлэтинэн үлээбэти, сайын Улукта биригээдэтигэр ыһыттан саҕалаан, от үлэтэ, оҕуруот, хотон тутуута, өрөмүөн үлэтигэр үлэлиирэ. Икки-үс оҕунан от тийэр этэ, балбаах тийиинтэ, ойбон алларыта уонна да атын үлэ арааһа элбэбэ. Кыһын, саас үлэтин быһыгар бултуура: ол курдук 350-ча тинни, 100-чэ андаатара маҕаһынна туттарара. Ол саҕана булт элбэбэ бэрт үһү, куобаҕы этэ да барылыбат кэм.

"Сааскы ыһы ыксаллаах үлэ буолар этэ. Ньурбаттан боломуочуннай тахсан манаан снлдан үлээтэрэ. Сарсыарда күн тахсыта туран киһэ күн кириэр диэри үлэ

буолара. Саввинов Аппанаак сиемэ бурдугу ыскылааттан оҕунан куулаан тийэн аҕалан солуурга кутан, иилинэ снлдан илиитинэн ыһара. Оо, аны санаахтаа, ырахан үлэ эбит", - диин аҕабыт сөбөн кэпсиригэ.

Кыһын ойуурга биригээдэнэн 13 снл саһааннаабыта. Ол саҕана хочуолунайдар бары маһынан оттулар этилэр. Ойуурга блок дьизлэргэ олорон үлэлиллэрэ. Өрөбүлгэ дьизлэригэр кириэн өрөөн тахсалларыгар, блок дьизлэрэ тонон көрсөрө үһү.

Сопхуос араас үлэтигэр, биригээдэнэн саһаанга Саввинов Егор Афанаевычтын 3-4 буолан биергэ үлэлиллэрэ. Онтон оҕолор обургу буолбуттарыгар туһунан биригээдэ буолан оттуур этибит. Барыта илиинэн оттоһун, уолаттар охсоллор, кыргыттар мунһаллар, наһыйлканан кээһэбит. Ол курдук сопхуоска 45-50 туюнна оту туттар этибит.

Бизнсийбэ тахсан баран аҕабыт Холохов Степан Федоровичтын уонча снл бултаабыта. Кадровой булчутунан элбэх күндү түүлээби туттарбытара. Былааннарын куруук толорор этилэр, арыт аһара толороннор бириэмийэлэринэн, грамоталарынан наҕараадаланалара.

Аҕабыт олоҕун тухары үлээбит үлэтин бу аҕыһа тыһынан барытын кэпсири кыаллыбат, сүрүннэн кэпсээтэххэ ити курдук буолар. Дьоммут биһиэхэ "Киһини үлэ киэргэтэр" диин кырабыттан үөрэтэр буоланнар, үлэни өрө тутан, үлэнэн иитиллэн улааппыт.

Ол курдук 1965 сылтан, сайын айы Маар Үрэххэ көһөн оттуур этибит. Аҕабыт бочуканы сытыары тутан, буоруан сыбаан таһырдыа килиэп буһарар оһоҕу онгорбута. Онно ийэбит килиэп буһарара, биер угаһынга алта килиэп буһан тахсара. Куйааска ип-итии оһох таһыгар килиэп угаһына, ылааһына, сайын устатын тухары от-мас үлэтэ, кыһынын мас мастааһына, бултааһын дьэ барыта ырахан да үлэбэ снлдыбыттар эбит дьоммут барасаттар...

Үлэбэ сөптөөх снһыаны иитии киһи олох олоҕорун төрдө буоларын өйдөөн, бийиги дьоммут оҕолорун, бийигини олоххо бэлэмнээх гына иипиттэрэ. Аҕабыт дьыэтин бэйэтин күүһүнэн сагардан, бириэмэтигэр улаатыннан олус улахан, кытаанак үлэни онгорбута. Туппуга барыта уурбут-туппуга курдук, олохтоох буолара.

Аҕабыт үлэтин учуоттан, оччотооҕу салалта Коммунистическэй үлэ ударнига ааты инэрбиттэрэ, 1976 сыллаахха Москваҕа Норуот хаһаайыстыбатын ситиһилэрин быһастапкатыгар - ВДНХ-ҕа бара снлдыбыта, В.И. Ленин төрөөбүтэ 100 сылыгар Саха АССР Правительствотын Бочуотунай Грамотатынан наҕараадаламыта, "Дружба" эрбий фондатынан, харчынан бириэмийэлэринэн элбэхтик бэлэстэммитэ. Сопхуостан грамоталарынан мэлдьи наҕараадаланар. Бордон нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо. Үлэ, тыл бэтэрээнэ, Кыайы үбүлүйүнэй мэтээллэринэн наҕараадаламыта.

Аҕабыт барахсан оҕолорун, сиэннэрин ситиһилэриттэн олус үөрэрэ, киэн туттара. Куруук көмө, сүбэ-ама буола снлдыһа.

Тапталлаах кэргэним, аҕабыт, эһэбит, хос эһэбит олорон ааспыт олоҕо, үлээбит үлэтэ, сүбэтэ-амата бийиги олохпутугар үйэ саас тухары сырдык өйдөбүл буола туруоҕа.

Кэргэнэ, оҕолоро, кийинтэрэ, күтүөттэрэ, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ.

Күндү биергэ үлэлиир кэллиэгэбитигэр Маргарита Петровна, үөрөспит оҕолорбутугар Анжелика, Евгений, кинилэр дьиз кэргэттэригэр тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ

Юлия Романовна ЕГОРОВА уһун ырахан ырыыттан күн сириттэн күрэммитинэн диир кутурҕаммытын тиэрдэбит, тухха да тэнгэммэт аһыгытын тэнгэ үлэстэбит. Кытаатын, тулуйун. Юлия Романовна иккис дойдуну онгостубут Дьаарханан сирэ-буора сымнаҕас суорбан буоллун. Дьаархан орто оскуолатын кэлэктиибэ.

Биергэ үөрэммит дьүөгэбитигэр, үөрөспит оҕолор Ангелина уонна кини дьиз кэргэнигэр тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ

Юлия Романовна ЕГОРОВА уһун ырахан ырыыттан күн сириттэн барытынан диир кутурҕаммытын тиэрдэбит, аһыгытын тэнгэ үлэстэбит.

Дьаархан орто оскуолатын 2018 с. биергэ бүтэрбит оҕолорго, кылаас салайааччыта Олимпиада Александровна.

Тапталлаах ийэбит, эбэбит, хос эбэбит, тыыл, үлэ бэтэрээнэ, сэрйи бэтэрээнин оҕообото, 1947 с. бэрйиллибит "За доблестный труд в Великой Отечественной войне" Сталин мэтээллээх, 2 истиэлэннээх Ийэ албан ата уорданаах

МАНДАРОВА Мария Гаврильевна ырахан ырыыттан күн сириттэн туорабытынан аймахтарыгар, билэр дьоммутугар иһитинэрэбит. Оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ, кийинтэрэ, күтүөттэрэ.

Улаханник убаастыыр ыкса ыалыгыгар Канаева Розалия Романовна, Николай Васильевич тапталлаах ийэлэрэ, тыыл, үлэ бэтэрээнэ, сэрйи оҕообото

МАНДАРОВА Мария Гаврильевна ырахан ырыыттан күн сириттэн күрэммитинэн диир кутурҕаммытын холбуубут. Дьокуюскай Мархатыттан Наталья, Артем Морсуевтар, Мария Макарова, Галина Эверстова.

Кийиипитигэр Роза, убайытыгар Николайта тапталлаах ийэлэрэ, тыыл, үлэ бэтэрээнэ, сэрйи кыттылааһын оҕообото

МАНДАРОВА Мария Гаврильевна ырахан ырыыттан күн сириттэн барытынан диир кутурҕаммытын тиэрдэбит. Дьокуюскайтан Канаевтар.

Улаханник убаастыыр өр кэмнэргэ биергэ алтыспыт эбэбит кэриэтэ саныыр кийибит, тыыл, үлэ бэтэрээнэ, Аҕа дойдуну сэрйитин кыттылааһын оҕообото

МАНДАРОВА Мария Гаврильевна ырахан ырыыттан күн сириттэн күрэммитинэн оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, хос-хос сиэннэригэр диир кутурҕаммытын холбуубут.

Евдокья Терентьевна, Николай Терентьевич, Поповтар, Дьокуюскайтан Антоновтар, Максимова.

Биергэ үөрэммит дьүөгэбитигэр Алексеева Галина Романовна тапталлаах ийэтэ

МАНДАРОВА Мария Гаврильевна ырахан ырыыттан күн сириттэн барытынан диир кутурҕаммытын тиэрдэбит, аһыгытын тэнгэ үлэстэбит.

Оскуолаҕа биергэ үөрэммит табаарытара.

Күндү дьүөгэбит Галина Романовна тапталлаах ийэтэ, үлэ, тыыл бэтэрээнэ, Аҕа дойдуну сэрйитин кыттылааһын оҕообото, ытык кырдыаҕас

МАНДАРОВА Мария Гаврильевна уһун ырахан ырыыттан күн сириттэн араасбытынан диир кутурҕаммытын тириэрдэбит.

Дьокуюскай куораттан Степановтар дьиз кэргэттэрэ.

"Ньурба-Огни Ньорбы" хаһыат кэлэктиибэ өр сылларга биергэ үлээбит дьүөгэбит, редакция тутуах кийитэ, кылаасбаны бухгалтер, менеджера Алексеева Галина Романовна тапталлаах ийэтэ, үлэ, тыыл бэтэрээнэ, Аҕа дойдуну сэрйитин кыттылааһын оҕообото

МАНДАРОВА Мария Гаврильевна ыраханник ыалдан күн сириттэн туорабытынан оҕолоругар, бары чугас доунугар, аймахтарыгар диир кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Биергэ үлэлиир кэллиэгэбитигэр Андрей Романовичка, кини чугас доунугар тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ, хос эбэлэрэ

МАНДАРОВА Мария Гаврильевна олохтон туораабытынан диир кутурҕаммытын тиэрдэбит. Сүһал көмө кэлэктиибэ.

Күндү дьүөгэбэр Гаяҕа, оҕолоругар, биергэ төрөөбүттэригэр уонна кинилэр дьиз кэргэттэригэр тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ, хос эбэлэрэ

МАНДАРОВА Мария Гаврильевна уһун ырахан ырыыттан олохтон барытынан дьиз кэргэним аатыттан диир кутурҕаммытын тириэрдэбин.

Күндүтүк саныыр биергэ төрөөбүт аҕаһым, ытыктыыр эдьийибит, Ыраах Убайаан олохтооҕо, үлэ, тыыл бэтэрээнэ, Улуу сэрйи кыттылааһын оҕообото

МАНДАРОВА Мария Гаврильевна 95 сааһыгар снлдан күн сириттэн барытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр хомотобутун холбуубут. Балта Балбаара Халаникова уонна кини оҕолоро.

Күндүтүк саныыр, ытыктыыр эдьийибит, Ыраах Убайаан олохтооҕо

МАНДАРОВА Мария Гаврильевна (Эбэ Маарыйа) ыраханник ыалдан күн сириттэн барытынан оҕолоругар, сиэннэригэр диир кутурҕаммытын холбуубут.

Ньурбаттан Елена Петровна, Дьикимдэттэн Антоновтар, Афанаевтар, Лидия, Людмила.

Убаастыыр кырдыаҕас ыалыт

МАНДАРОВА Мария Гаврильевна ыл мааны тапталлаах элбэх оҕо ийэтэ, эбэтэ, хос эбэтэ, хос-хос эбэтэ ыалдан күн сириттэн барытынан диир кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Ыраах Убайаантан Михайловтар, Васильевтар.

Күндү кэргэним, тапталлаах аҕабыт, Антоновка сэлээнньэтин олохтооҕо

СУХАРИНОВ Артем Николаевич муус устар 1 күнүгэр ырахан ырыыттан 37 сааһыгар соһумардык олохтон туораабытынан добоһторугар, аймах-билэ доунугар диириник курутууан туран билэрэбит. Бийиги ийигин өрүү өйдүү-саныы снлдыһахпыт. Быдан дьылларга быраһаай.

Кэргэнэ Наталия Ивановна, уолаттара Альберт, Иван.

Күндү оҕобут, Антоновка сэлээнньэтин олохтооҕо

СУХАРИНОВ Артем Николаевич ырахан ырыыттан соһуччу бийиги кэксэбиттэн 37 сааһыгар туораабытын улаханник курутууан туран табаарыстарыгар, билэр доунугар биллэрбит. Оҕобут сырдык мөссүөнэ мэлдьи баар буолуоҕа.

Төрөһүттэрэ, чугас аймахтара.

Убаастыыр кэллиэгэбит, "Ньурба куорат" МТ кыл. бугаалтыра Сухаринова Наталья Ивановна тапталлаах кэргэнэ, уолаттара аҕалара, чугас доунугар баар-суох уоллара, убайдара-бырааттара

СУХАРИНОВ Артем Николаевич олус соһуччу бийиги кэксэбиттэн туораабытынан диир кутурҕаммытын холбуубут. "Ньурба куорат" МТ дьаһалтата, куорат депутаттарын сүбэтэ.

Күндү күтүөппүт Артем соһуччу күн сириттэн элэр сааһыгар барытынан балтыбытыгар Наташа, уолаттарыгар Альбертка, Ванюша, күтүөппүт төрөһүттэригэр, чугас аймахтарыгар диир кутурҕаммытын биллэрэбит.

Герасимовтар, Анисимовтар, Кириллинэр, Степановтар, Пермяковтар, Николаевтар Арзыкуловтар дьиз кэргэттэрэ.

Тапталлаах күтүөппүт

СУХАРИНОВ Артем Николаевич соһуччу күн сириттэн туораабытыгар кыыстар, эдьийибитигэр Наташа, сиэннэрбэр, бырааттарытыгар, төрөһүттэригэр Николай Николаевичка уонна Раиса Николаевнага диир кутурҕаммытын тиэрдэбит, аһыгытын тэнгэ үлэстэбит.

Күндү күтүөппүт Артем бу Орто дойдуттан соһуччу туораабытыгар балтыбытыгар Наташа, оҕолоругар уонна төрөһүттэригэр диир кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Ньурбаттан Павловтар, Дьокуюскайтан Сидоровтар уонна Михайловтар.

Убаастыыр күндү күтүөппүт Артем эмискэ бу күн сириттэн туораабытыгар дьиз кэргэнигэр диир кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Эдьий Мария, күтүө Прокопий Алексеевтар.

Күндү күтүөппүт, Антоновка олохтооҕо

СУХАРИНОВ Артем Николаевич элэр сааһыгар эмискэ ыалдан бу Орто дойдуттан барытыгар хомойон, курутууан туран кэргэнигэр, балтыбытыгар Наташа, Анна Егоровна, оҕолоругар, төрөһүттэригэр диир кутурҕаммытын тиэрдэбит. Аһыгытын тэнгэ үлэстэбит, кытаатан тулуйун.

Ньурбаттан, Ньурбаачаантан, Дьокуюскайтан, Удачнайтан Поповтар, Егоровтар, Антипиннар, Кондратьевтар.

Биергэ үөрэммит добоһбут

СУХАРИНОВ Артем Николаевич бу Орто дойдуттан эмискэ ырахан ырыыттан барытынан төрөһүттэригэр Раиса Николаевнага, Николай Николаевичка, кэргэнигэр Наташа, оҕолоругар диир кутурҕаммытын тиэрдэбит. Аһыгытын тэнгэ үлэстэбит.

Кылааһынныктар, АСОШ-68.

Биергэ үөрэммит табаарыспыт Николай Сухаринов, кэргэнэ Раиса Николаевна тапталлаах уоллара, Октябрьскай нэһилээк олохтооҕо

Артем улахан ырыыттан күн сириттэн барытынан кинилэргэ, кийинтэригэр, сиэннэригэр диир кутурҕаммытын биллэрэбит, аһыгытын тэнгэ үлэстэбит.

Антоновка оскуолатын 1973 с. выпуск оҕолоро.

Убаастабыллаах дьоммут, убайыт Николай Николаевич, санаспыт Раиса Николаевна тапталлаах соҕотох уоллара, кэргэнигэр Наташа, уолаттарыгар тапталлаах аҕалара

Артем ырахан ырыыттан эмискэ соһуччу олохтон туораабытынан диир кутурҕаммытын биллэрэбит, аһыгытын тэнгэ үлэстэбит.

Ньурбаттан, Дьикимдэттэн Сухариновтар, Шадриннар, Васильевтар, Степановтар.

Улаханник убаастыыр биер идэлээхпитигэр, Антоновка модельнай библиотика-кэксэ библиотектарыгар Сухаринова Раиса Николаевнага уонна кини дьиз кэргэнигэр, бары аймахтарыгар тапталлаах оҕолоро

СУХАРИНОВ Артем Николаевич соһумардык ырахан ырыыттан күн сириттэн күрэммитинэн диир кутурҕаммытын холбуубут, аһыгытын тэнгэ үлэстэбит.

Ньурбатаағы киниэммит библиотека ситимэ.

Октябрьскай нэһилээк "Өркөн" түөлбөтин олохтоохторугар Сухаринов Николай Николаевичка, Раиса Николаевнага, ийэлээх аҕатыгар Герасимова Анна Егоровнага, хотунугар Сухаринова Наталья Ивановнага, кэргэнигэр, тапталлаах оҕолоругар, аймах-билэ доунугар, табаарыстарыгар тапталлаах уоллара, күтүөттэрэ, дьиз кэргэн аҕата, истин эрэллээх табаарыс

СУХАРИНОВ Артем Николаевич эмискэ ыалдан соһумардык күн сириттэн күрэммитинэн диир кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Антоновка нэһилиэгин "Өркөн" түөлбөтин олохтоохторо.

Уб. Антоновка олохтоохторо Раиса Николаевна, Николай Николаевич Сухариновтар оҕолоро, Наталья тапталлаах кэргэнэ, икки уол тапталлаах аҕата, Герасимова Анна Егоровна күтүөтэ, Сухариновтар, Саввиновтар снл бырааттара, күтүөттэрэ

СУХАРИНОВ Артем Николаевич элэр сааһыгар ырахан ырыыттан күн сириттэн күрэммитинэн, барытыгар диир кутурҕаммытын тиэрдэбит. Артемга төрөөбүт дойдутун буора сымнаҕас тэллэх, сылаас суорбан буоллун... Быдан дьылларга быраһаай Артем...

Антоновка орто оскуолатын 2 (1969 с.) ыһууна.

Генеральная директор Стручкова Н.М. Кылаабынай редактор э.т. Петрова Л.И.

Хаһыат Саха сиригэр сибээс, информационной технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэрин кэтээн көрүү Федеральной судууспатын Управлениетыгар (Роскомнадзор) 03.06.2020 с. регистрацияланна. ПИ № ТУ 14-00551

Тэрийэччилэр: Саха Республикатын Правительствота, Саха Республикатын "Сахабэчээт" Государственной автономнай тэрилтэтэ. Таһаарааччы: СР "Сахабэчээт" ГАУ. Таһаарааччы аадырыһа: 677000 Дьокуюскай к. Орджоникидзе уул. 31. Тел. 8-4112-343917, e-mail: sakhaepochat@mail.ru. Редакция, типография аадырыһа: 678450 Ньурба к. Ленин уул., 37.

Телефона: Кылаабынай редактор, компьютернай отдел - 2-33-32. e-mail: redakcia06@mail.ru. Хаһыат чэппиэргэ тахсар. Тыл: сахалыы, нууччалыы

Индекс: ПИ 988 Тираж 730. Объем - 12 стр. формата А3. Сыйаната - 38 солк. 05.04.2023 с.

